Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН
№ 94 (14.257).
1969 АПРЕЛЬ 20 ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ЛЕНИН ВАТАНИДА ИЖОДИЙ ҲИСОБОТ БЕРИЛАДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети июль ойининг охирида Россия Федерациясида ўзбек адабиёти ва санъати декадасини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Республика вакиллари Горькийда, Қозонда, Ильич Ватани — Ульяновскда ижодий ҳисобот берадилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов раислигида декадани ўтказиш ташкилий комитетининг мажлиси бўлиб ўтди. Тантаналарга қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги тўғрисида республика Маданият министрлиги ва ижодий союзлар раҳбарларининг ахборотлари тингланди.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ДАЪВАТИ

Инсоният баҳори — коммунизм муҳташам биносини қаҳрамонона меҳнати билан барпо этаётган бунёдкор совет халқи КПСС Марказий Комитетининг қалбларни тўлқинлантирувчи, буюк зафарлар қучишга илҳомлантирувчи даъватини зўр ифтихор ва улуғ Ватанимиз билан чексиз фахрланиш туйғусига тўлган ҳолда якдил кутиб олди.

КПСС Марказий Комитети Биринчи май Чақириқларининг ҳар бир банди, ҳар бир сўзи мамлакатимиз меҳнаткашларининг қалб тўридаги энг мўътабар эзгу орзуларини, улуғвор режаларини, қалбидек оташ, пок нияти ва улуғ мақсадларини ифодалайдики, бу партия билан халқимиз монолит бирлигининг ёрқин тимсолидир.

Жаҳон меҳнаткашларининг ер юзида ҳамма халқлар учун Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Қардошлик, Бахт-саодатни қарор топтиришдан иборат муштарак мақсад учун олиб бораётган мардонавор курашида кўрик куни, уларнинг халқаро бирдамлик куни муносабати билан ленинчи партиямиз жанговар штабининг илҳомбахш Чақириқларида коммунизмнинг шавкатли бинокори, меҳнаткашларнинг озодлиги, тинчлиги ва бахт-саодати учун мард курашчи — улуғ совет халқи шаънига самимий сўзлар айтилади.

Мамлакатимиз халқлари ва социализм системасидаги барча озод халқлар ижтимоий ҳаётда юз берган ва юз бераётган барча ўзгаришларни, тараққиёт ва ривожланишни ҳамиша барҳаёт Ленин номи билан боғламоқдалар. Шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитети Чақириқларидаги:

— Маркс ва Энгельс революцион таълимотининг гениал давомчиси, Коммунистик партиянинг асосчиси, дунёда биринчи ишчи ва деҳқонлар социалистик давлатининг раҳбари — Владимир Ильич Лениннинг номи асрлар бўйи яшайверсин! деган сўзларни қалбларининг нидоси деб билмоқдалар.

Улуғ доҳиймизнинг муборак юз йиллик юбилейи яқинлашаётгани сари, меҳнат аҳлининг бахти туғилган бу қутлуғ кунга катта тўёна ҳозирлаш иштиёқи тобора ошмоқда. Халқимиз биринчи коммунистик шанбаликнинг 50 йиллиги кунида ўтказган Бутуниттифоқ шанбалик буни яққол кўрсатди.

Ҳозир бутун-бутун коллективлар, районлар ва областлар, республикалар, бутун мамлакат меҳнат аҳли башарият доҳийсининг юз йиллик юбилейи шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Бу улуғ юришнинг олдинги сафида гвардиячи синф, энг революцион синф — шонли ишчилар синфи бормоқда.

— Яшасин СССРда коммунизм қуриш учун курашдаги илғор ва етакчи бунёдкор куч — Советлар мамлакатининг қаҳрамон ишчилар синфи!

Чирчиқ ва Оҳангарон, Тошкент ва Андижон, Самарқанд ва Фарғона, навқирон Олмалиқ ва Бекобод, Навоий ва Янгиобод ишчилари янгидан-янги ишлаб чиқариш қувватларини коммунизмга хизмат қилдирмоқдалар. Бу ўринда фақат биргина мисолни қайд қилиб ўтиш кифоя қилади. Қурилиш практикасида сира кўрилмаган муддат — ниҳояти бир йил ичида қурилиб, фойдаланишга топширилиши мўлжалланган Олмалиқ химия гиганти бунинг далилидир.

Ўзбек халқининг мамлакатимиз меҳнаткашлари ва социализм ҳамдўстлиги мамлакатлари олдидаги энг биринчи интернационал бурчини адо этиш учун курашда деҳқонларимиз жуда катта роль ўйнамоқдалар. Улар бу йилги об-ҳавонинг мураккаб шароитларида беш йилликнинг ҳал қилувчи тўртинчи йили планларини амалга оширишга енг шимариб киришдилар. Улар ҳар бир ғанимат дамдан фойдаланиб, ерни экишга тайёрламоқдалар, қулай фурсат келди дегунча уруғни ерга қадамоқдалар. Ғаллакорлар, чорвадорлар, пиллачилар, сабзавоткорлар ва далаларимизнинг бошқа касб соҳиблари қаҳрамонона меҳнат қилмоқдалар.

— Яшасин коммунизмнинг актив бунёдкорлари — қаҳрамон колхозчи деҳқонлар!

Республикамиз меҳнаткашлари коммунизм қуриш учун курашнинг амалий вазифаларини ҳал этишда ленинчи партиямиз, жонажон Совет ҳукуматимиз ва мамлакатимиз барча меҳнаткашларининг беғараз ёрдами ва мададини ҳар дақиқа ҳис этиб турибди. Зотан, социализмнинг улкан ғалабаларидан бири ҳам совет халқларининг ленинча буюк дўстлигидир. Бу қардошларча дўстлигимиз қудрати республикамиз пойтахти аҳолиси бошига тушган ташвишли кунларда айниқса бизга мададкор бўлди. Шу дўстлик қудрати туфайли Тошкент мисли кўрилмаган муддат ичида қаддини тиклаб, илгаридан ҳам гўзал қиёфага кирди. Чақириқлардаги СССР халқларининг қардошларча дўстлиги ва бузилмас бирлиги шарафига айтилган табрик сўзларини ҳар биримиз зўр қувонч, ифтихор ва миннатдорчилик туйғуларига тўлган ҳолда такрорлаймиз, бу дўстликни кўз қорачиғидай сақлаймиз.

Асосчиси улуғ Ленин ишига ҳамиша содиқ партиямиз ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларига раҳбарлик қилишда Ленинга хос донолик билан иш тутмоқда.

Иқтисодий ислоҳот саноат, транспорт, алоқа ва қурилиш корхоналари ҳамда муассасаларининг ишини ҳозирги замон талаблари асосида юритишнинг муҳим омили бўлмоқда. Ислоҳот корхоналар юксалишини таъминлабгина қолмай, ишчиларнинг ижодкорлигини, моддий фаровонлигини ҳам оширмоқда. Эндиликда бугунги ишчи план топшириқларини бажаришнигина ўйлаб қолмасдан, иш жараёнларини такомиллаштириш, корхонанинг умумий юксалишига ҳисса қўшиш устида ҳам бош қотирмоқда.

Деҳқончиликни илмий асосда юритиш борасида муҳим тадбирлар амалга оширилмоқда. Комплекс механизация туфайли деҳқон меҳнати тобора индустриал меҳнатнинг бир турига айланмоқда.

— Ишчилар ва колхозчилар, саноат ва қишлоқ хўжалиги мутахассислари! Ишлаб чиқариш маданиятини оширингиз, меҳнатни илмий ташкил этишни ва илғор тажрибани кенгроқ жорий этингиз!

Халқимиз социализм байроғи тобора кўпроқ қитъалар ва халқларни қамраб олаётганлигини мамнуният билан қайд қилиш билан бирга империализм сиртмоғида эзилиб, ҳатто энг оддий инсоний ҳуқуқлардан ҳам маҳрум яшаётган халқлар ва элатлар борлигини билади. Шу айём кунида уларнинг ўз тақдирини ўз қўлига олиш учун мардонавор курашида энг яхши истакларимизни изҳор этамиз.

Совет халқи эртаги зафарли кунимизга тўла ишонган ҳолда комил ишонч билан янги жамиятнинг моддий-техника базасини яратиш коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш ҳамда янги жамиятнинг актив қурувчиларини тарбиялашдан иборат эзгу мақсадни собитқадамлик билан амалга оширмоқда. Ленинизмнинг зафарли байроғи остида бу улкан вазифани ҳам шараф билан адо этамиз. Чунки, марксизм-ленинизмдек бирдан-бир тўғри компасга амал қилаётган Коммунистик партиямиз бизга раҳнамолик қилмоқда.

— Яшасин совет халқини Ленин йўлидан коммунизм ғалабаси сари комил ишонч билан бошлаб бораётган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

— Яшасин инсониятнинг порлоқ келажаги — Коммунизм!

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Густав ГУСАККА

Азиз ўртоқ Гусак!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Сизни Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб сайланишингиз муносабати билан самимий табриклайди. Бу — Чехословакия коммунистларининг Сизга нисбатан юксак ишончини билдиради.

Совет коммунистлари, мамлакатимиз меҳнаткашлари Сизни меҳнаткашларнинг иши учун, ЧКПнинг жамият ҳаётидаги раҳбарлик ролини мустаҳкамлаш, Чехословакия Социалистик Республикасида социализм позицияларини мустаҳкамлаш учун саботли принципиал курашчи деб, марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми позицияларида, социалистик Чехословакиянинг Совет Иттифоқи билан ва бошқа қардош социалистик мамлакатлар билан бузилмас дўстлиги позицияларида маҳкам турган арбоб деб биладилар. Сиз чехословак халқининг социалистик ғалабаларига таҳдид қилган хавфга қарши кескинлашиб кетган курашнинг мураккаб шароитларида мардлик, принципиаллик, коммунистик бурчни юксак даражада англаш намуналарини кўрсатдингиз.

Чехословакия Коммунистик партияси ўзининг Марказий Комитети раҳбарлигида марксизм-ленинизм улуғ байроғини баланд кўтариб боради деб ишонамиз.

Шу фурсатдан фойдаланиб, Чехословакия коммунистларининг, бутун халқининг социалистик қурилишнинг ҳозирги босқичидаги муҳим ва мураккаб вазифаларни муваффақиятли ҳал этишларини, ижодий, бунёдкорлик меҳнатида катта ғалабаларга эришувларини, мамлакат халқ хўжалигини янада юксалтиришларини тилаймиз.

Совет Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикаси халқлари дўстлиги ва ҳамкорлигини янада ривожлантириш ва мустаҳкамланишининг энг ишончли гарови бўлган КПСС билан ЧКПнинг бирлиги мустаҳкамланаверсин.

Коммунистик салом билан.

Л. БРЕЖНЕВ,
Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари.
1969 йил 18 апрель.

ТОШКЕНТ область Бўстонлиқ районидаги Фрунзе номли колхознинг тажрибакор чўпонлари ҳар юз совлиқдан 130 тадан қўзи олиш учун курашмоқдалар Бу ерда майин жунли ва ярим майин жунли қўйлар боқилади. Суратда: тажрибакор чўпон, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Айдарбек Қўшкинбоев отарини кўриб турибсиз. Чапдан Қўшкинбоев ва ферма мудири Урдабек Лесбоевлар.

Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

КОНКРЕТ РЕЖАЛАР

УРГАНЧ («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Хоразм воҳасида баҳорда об-ҳавонинг бу йилгидек ноқулай келиши камдан-кам учрайди. Катта майдонларда тупроқнинг шўри тўла ювилиб, ер тобига келаётган бир вақтда об-ҳаво кескин ўзгарди.

Мана, апрель ойининг 20 куни ўтяпти. Лекин, областда ҳали чигит экиш бошланмаган. Юз берган ташвишли аҳволнинг олдини олиш, экишни қисқа муддатда ва сифатли ўтказиш учун нималар қилмоқ керак?

Область партия комитетида тажрибакор деҳқонлар ва қишлоқ хўжалик мутахассислари иштирокида ўтказилган кенгашда шу масала юзасидан кенг фикр олишилди. Аниқ ҳисоб-китоб асосида экишни тез ва соз ўтказиш режалари белгиланди.

Ҳазорасп районидаги «Ленинград» колхозининг бригада бошлиғи Эрмат Ниёзматов, Янгиариқ районидаги Аваз Ўтар номли колхоз аъзоси Салой Раҳимов, тажрибакор пахтакорлардан урганчлик Ражаб Собиров, шоватлик Сафарбой Рўзибоев экиш олдидан ерни ўғитлаш, чигитни тез ундириб олишга ва ғўзанинг амалини тезлатишга ёрдам беришини таъкидладилар.

Кенгаш қатнашчилари экишни 10-12 кун ичида тугаллаш, чигитни тўла ундириб олиш ва ғўза парваришига киришиш юзасидан тавсиянома қабул қилдилар.

Ф. ЗОҲИДОВ.

МИРЗАЧЎЛ ЧОРЛАЯПТИ

Мирзачўлдаги қўриқ совхозлар механизаторларининг Ўзбекистондаги барча механизаторларга

ОЧИҚ ХАТИ

ҚАДРЛИ ЎРТОҚЛАР!

Бундан ярим аср илгари Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси буюк Владимир Ильич Ленин Туркистонда суғориш ишлари ва ана шу ишларни ташкил этиш ҳақидаги Декретга имзо чеккан эди. Бу Декрет билан асрлар бўйи бўм-бўш ётган Мирзачўлни ўзлаштириш, бу ерда пахтачиликнинг йирик районини вужудга келтириш бошланган эди.

Мирзачўл ерларини ўзлаштириш айниқса кейинги йилларда кенг авж олди. Чўлга қудратли техника келди. Республикамиз ва мамлакатимизнинг турли бурчакларидан қўриқни ўзлаштиришда иштирок этиш истаги билан тўлиб-тошган ватанпарварлар келишди.

Йиллар ўтди ва эндиликда Мирзачўлга келган ҳар бир киши бу ерда юз берган ўзгаришларни, олиб борилаётган ишларнинг миқёси ва уни механизациялаш соҳасида эришилган юксак даражани кўриб ҳайратда қолади. «Биз Мирзачўлда совет халқининг коммунизм йўлидан илдам қадамлар билан бораётганини кўрдик...», «Планларнинг кенг миқёси ва эришилган натижалар бизни ҳайратда қолдирди...» Қўриқ ерларга келиб кетган кўпчилик мамлакатларнинг давлат ва жамоат арбоблари, сон-саноқсиз сайёҳлар ана шундай ёзувлар қолдиришган. Ҳаммани фақат қилинган ишларнинг буюклиги ва амалдаги вазифаларнинг миқёсларигина эмас, балки Мирзачўлда инсон учун яратилаётган қулайликлар· газ ва водопроводи, томорқа участкаси бўлган, марказлаштирилган ҳолда иситиладиган обод уй-жойлар, маданий-маиший бинолар қурилишининг кенг миқёсда олиб борилаётганлиги ҳам ҳайратда қолдиради. Олий ва махсус ўрта ўқув юртлари, профессионал-техника билим юртлари, ўқув комбинатлари, юзлаб мактаблар, мактабгача болалар муассасалари, кино-театрлар, ошхоналар, магазинлар, маиший хизмат кўрсатиш комбинатлари, даволаш муассасалари чўлқуварлар ихтиёрига бериб қўйилган.

БИЗ, МИРЗАЧЎЛНИ ЎЗЛАШТИРАЁТГАН КИШИЛАР ЎЗИМИЗНИНГ БАЪЗИ ИШЛАРИМИЗ БИЛАН ФАХРЛАНСАК АРЗИЙДИ. АСРЛАР ДАВОМИДА БЎМ-БЎШ ЁТГАН ЕРЛАР БИЗНИНГ ҚЎЛИМИЗ БИЛАН ЎЗГАРТИРИЛЯПТИ. ЎРМОН ВА ДАРАХТЗОРЛАР БАРПО ЭТИШ ИШЛАРИ КЕНГ МИҚЁСЛАРДА АМАЛГА ОШИРИЛЯПТИ, ИҲОТА ДАРАХТЗОРЛАРИ ЯРАТИЛЯПТИ, АҲОЛИ ЯШАЙДИГАН ПУНКТЛАР, ДАЛА ШИЙПОНЛАРИНИНГ АТРОФИ, АГРОУЧАСТКАЛАРНИНГ МАРКАЗИ КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИЛЯПТИ. ИЛГАРИ ИНСОН ҚАДАМИ ЕТМАГАН ЧЎЛДА ЙИРИК СОВХОЗЛАР ВУЖУДГА КЕЛДИ. АНА ШУ СОВХОЗЛАР ҲОЗИРНИНГ ЎЗИДАЁҚ ВАТАНГА 600.000 ТОННАГА ЯҚИН ПАХТА БЕРДИЛАР. МИРЗАЧЎЛ КОММУНИСТИК МЕҲНАТ ВА КОММУНИСТИК ТУРМУШ РАМЗИГА, ҚУРИЛИШНИНГ ЙИРИК ТАЖРИБА МАЙДОНИГА, ЖУДА КАТТА ИЛМИЙ ЛАБОРАТОРИЯГА АЙЛАНМОҚДА. БУ ЕРДА СУВ ХЎЖАЛИГИ ҚУРИЛИШИ, ЕРЛАРНИ СУНЪИЙ СУҒОРИШ ВА МЕЛИОРАЦИЯЛАШНИНГ ЭНГ МУҲИМ МАСАЛАЛАРИ КЕНГ МИҚЁСЛАРДА ҲАЛ ҚИЛИНМОҚДА.

Қўриқ совхозларда комплекс механизация, пахта етиштиришнинг прогрессив усуллари кенг жорий этиляпти, чигитни кенг қаторлаб экишга ўтиш вазифаси амалга ошириляпти, гербицидлардан фойдаланиляпти. Пахта теришни механизациялаш даражаси 79 процентга етди.

Бироқ чўлга партия чақириғига биноан, қалб даъвати билан келган ҳамда чўлқуварларнинг шонли отряди сафига қўшилган кишилар Мирзачўлнинг энг катта ва бебаҳо бойлигидир. Бу ерда қурувчилар ва қўриқ ерларни ўзлаштирувчиларнинг 40 минг кишидан кўпроқ коллективи меҳнат қиляпти. Партия ва ҳукумат уларнинг қаҳрамонона меҳнатини муносиб баҳоладилар. «Голодностепстрой» бошқармаси Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Юзлаб чўлқуварлар Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан тақдирландилар, улардан энг муносибларига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берилди.

Совет кишиларининг ҳаётбахш оташин ватанпарварлиги, уларнинг саҳрони гуллаб-яшнаган воҳага айлантиришга бўлган кучли интилиши Мирзачўлни ўзлаштиришда ўзининг ёрқин ифодасини топди. Мирзачўл қўриғи интернационал тарбиянинг ўзига хос мактаби бўлиб қолди. Бу ерда 75 миллат ва элатнинг вакиллари елкама-елка туриб меҳнат қилишяпти.

Ҳозирнинг ўзидаёқ кўп иш қилинди, бироқ бажарилиши лозим бўлган навбатдаги ишларнинг миқёси жуда катта. Бу йил баҳорда илгари Мирзачўлда ташкил этилган ўн тўртта пахтачилик совхозлари қаторига яна учта янги совхоз қўшилди. Мирзачўл районида яқинда ташкил этилган Ленин номли совхоз бу йил биринчи марта тўрт минг гектар майдонга чигит экади. Абай номли бошқа янги совхоз 3800 гектар майдонда пахта етиштиради. Пахтакор районида Алишер Навоий номли совхоз ташкил этилди. Бу совхоз барпо этилган биринчи йилда икки минг гектар майдонда пахта етиштиради.

Кўриб турибсизки, қўриққа ҳужум давом этмоқда. Бу йил Мирзачўл совхозлари давлатга 150.000 тонна пахта сотишлари, Ўзбекистоннинг 4.100.000 тонна пахтаси учун умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшишлари керак.

Ўзбекистон қўриғида механизаторларнинг катта армияси меҳнат қилмоқда. Улар орасида Мамажон Дадажонов ва ушбу хатни ёзган бошқа кишилар бор. Бироқ ҳажми тобора ошиб бораётган ишлар уларнинг сафи янги кишилар билан кенгайишини тақозо этади. Бизнинг совхозларимизга тажрибали механизаторлар, сувчилар ва қишлоқ хўжалигининг бошқа касб эгалари жуда зарур. Ҳозирги вақтда совхозларнинг кучи билан 700 дан кўпроқ машинист-тракторчилар тайёрланяпти. Лекин бу жуда озлик қилади.

Умумхалқ иши учун юксак масъулиятни сезиш ҳисси бизларни ушбу хат орқали Ўзбекистондаги барча механизаторларга қуйидаги чақириқ билан мурожаат этишга ундади:

СИЗЛАРНИ МИРЗАЧЎЛ ҚЎРИҒИ КУТЯПТИ! ДЎСТЛАР, ҚЎРИҚ ЕРЛАРГА КЕЛИНГИЗ! ЎЙЛАЙМИЗКИ, СИЗЛАР ЯНГИ ЕРЛАРНИ ЎЗЛАШТИРИШДА ҚАТНАШИБ ВА ЖУДА КАТТА ДАВЛАТ АҲАМИЯТИГА ЭГА БЎЛГАН ИШГА ЎЗ МЕҲНАТЛАРИНГИЗНИ САРФЛАБ, ҲАММАМИЗГА ЯХШИ МАЪЛУМ БЎЛГАН ЧУҚУР ҚОНИҚИШ ҲОСИЛ ҚИЛАСИЗ. Қўриқда одам ўз меҳнатининг натижасини бошқа ҳамма ердагидан кўра яхшироқ ҳис этади — чўл унинг кўз ўнгида ўзгаради.

Мирзачўлга кўчиб келган механизаторларнинг оилаларига катта енгилликлар берилишини эслатиб ўтмоқчимиз: уларга кредитлар, бир йўла пул ёрдами берилади, кўчиб келиш ва рўзғор анжомларини транспортда ташиш ҳақи ва бошқа харажатлар давлат ҳисобидан қилинади.

ҲАР БИР КОЛХОЗ ВА СОВХОЗДАГИ ЯРАТУВЧИЛИККА ИСТАГИ БЎЛГАН, ҚИЙИНЧИЛИКЛАРДАН ҚЎРҚМАЙДИГАН, ҚЎРИҚНИ БЎЙСУНДИРИШГА ТАЙЁР ТУРГАН КИШИЛАР БИЗНИНГ ОВОЗИМИЗНИ ЭШИТИШСИН. ДЎСТЛАР, БИЗНИНГ САФИМИЗГА ҚЎШИЛИНГЛАР! БИЗ, КЎПЧИЛИК МЕХАНИЗАТОРЛАР ЧАҚИРИҒИМИЗГА ЛАББАЙ ДЕБ ЖАВОБ БЕРИШЛАРИГА, ҚЎРИҚ ЕРЛАРГА КЕЛИШЛАРИГА ВА МИРЗАЧЎЛНИ ЎЗГАРТИРИШ ИШИДА ҚАТНАШИШЛАРИГА ИШОНАМИЗ.

ҚЎРИҚ ЕР В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ ЮЗ ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА ЎЗ БАҒРИДАГИ БОЙ ХАЗИНАНИ ЯНАДА КЕНГРОҚ ОЧИБ БЕРСИН. БИЗНИНГ КАСБДОШЛАРИМИЗ БЎЛГАН СИЗ МЕХАНИЗАТОРЛАР ҲАМ БУ ХАЙРЛИ ИШГА ЎЗИНГИЗНИНГ МЕҲНАТ ҒАЙРАТИНГИЗ БИЛАН ҲИССА ҚЎШИНГ!

Мамажон ДАДАЖОНОВ — республикада хизмат кўрсатган механизатор, Мирзачўл районидаги Ленин номли совхознинг директори, Қувондиқ АБДУРАЗЗОҚОВ, Инобат ОХУНОВА — республикада хизмат кўрсатган механизаторлар, Ильич районидаги Г. Титов номли совхознинг бригадирлари, Қозоқ АЛЛАЕВ — «Правда» совхозининг тракторчиси, Улуғ ҚУВВАТОВ — Г. И. Волков номли совхознинг механизатори, Ҳазрат ПИРМАТОВ — «ВЛКСМ XV съезди» совхозининг механик-ҳайдовчиси, Маҳмуд НИШОНОВ — Пахтакор районидаги «Самарқанд» совхозининг механик-ҳайдовчиси, Барот КИСТАУОВ, Маҳмуд МИРЗДАЛИЕВ — «Партия XXIII съезди» совхозининг тракторчилари, Иномжон МАМАЖОНОВ — «Фарғона» совхозининг механик-ҳайдовчиси, Акмал ҲУРРАМОВ — Мирзачўл районидаги «Андижон» совхозининг тракторчиси.

[«ПРАВДА ВОСТОКА», 16 апрель].

«ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДА ТИНЧЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ УЧУН» ХАЛҚАРО ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДА

«Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотлари комитети 1968—1969 йиллардаги ишлар учун халқаро Ленин мукофотларини 1970 йилда, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги арафасида беришга қарор қилди.

ЧИГИТ ЭКИШ КУНДАЛИГИ

1969 ЙИЛ 19 АПРЕЛГА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Биринчи сту н — областлар; иккинчи сту н — чигит экиш плани (минг гектар ҳисобида); учинчи стун — жами чигит экилган майдон (гектар ҳисобида), тўртинчи стун — планнинг бажарилиш проценти; бешинчи стун — шу жумладан бир кунда чигит экилган майдон; олтинчи стун — бир кунда чигит экиш планининг бажарилиш проценти).

Сурхондарё	116,5	46028	39,5	6417	5,5
Наманган	134,9	36687	27,2	8263	6,1
Андижон	184,3	44945	24,3	11956	6,5
Фарғона	193,7	26379	13,6	6961	3,6
Қашқадарё	94,7	6641	7,0	1465	1,5
Тошкент	142,1	9322	6,5	5211	3,7
Сирдарё	253,0	8285	3,2	5520	2,2
Бухоро	163,4	2415	1,4	658	0,4
ҚҚ АССР	126,5	29	0,0	—	—
Хоразм	103,7	11	0,0	—	—
Республика бўйича:	1685,5	182407	10,8	47117	2,8

ЧАҚИРИҚЛАРГА ЖАВОБАН

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Бу йил она-Ватанга 570 тонна кумуш тола сотиш учун курашаётган Сурхондарё область пиллачилари КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларига жавобан ипак қуртининг парваришини бошлаб юбордилар. Ипак қурти уруғининг янги сер ҳосил навларини агротехника қоидалари асосида барвақт жонлантирган Шеробод районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг миришкорлари қурт боқишни Сурхон водийсида биринчи бўлиб бошладилар. Улар 19 апрель куни 145 қути қурт уруғини пиллачилик бригада ва звеноларига тарқатиб бердилар ва парваришга киришдилар.

Ёш қуртлар махсус иситилган озода ва кенг хоналарда боқилмоқда. Бу йил ҳар қути қурт уруғидан 70 килограммдан кумуш тола топшириш мажбуриятини олган колхоз пиллачилари дастлабки кунданоқ қуртларни прогрессив, жадал усул ва илғор тажрибалар асосида парвариш этяптилар.

Областда пиллачиликнинг озуқа базасини яратиш соҳасида кейинги йилларда катта ишлар қилинди: ҳозирги пайтда колхоз ва совхозларда 2350 гектар тут плантациялари ва 6 миллион 200 мингга яқин туп тут дарахтлари мавжуд. Бу йил яна 100 гектар ерда тут плантациялари барпо этиляпти.

А. ХАЛИЛОВ.

МИЛЛИОНЛАР АКАДЕМИЯСИ

БУТУНИТТИФОҚ ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТЛАРИ КУРИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

> «...Ҳар қандай мактабда ҳам энг муҳим нарса — лекцияларнинг ғоявий-сиёсий йўлидир. Бу йўлни нима белгилайди? Бутунлай ва фақат лекторлар состави белгилайди»
>
> *В. И. ЛЕНИН.*

ЮКСАЛИШ КЎЗГУСИ

Т. Н. ҚОРИНИЕЗИЙ,
Халқ университетлари республика Советининг раиси.

Ажойиб ҳикмат! Киши маънавий жиҳатдан ўсган сари ўзининг маънавий камбағаллигини сезиб боради ва аксинча, бу ҳол содир бўлган сари ўсишга иштиёқ ва зарурият ҳам кучайиб боради. Ҳақиқий ҳаёт учун бу жараён чексиздир. Бу ҳодиса, айниқса, совет кишисига хосдир, чунки унинг маънавий, ички дунёси тез суръат билан ўсиб кетмоқда.

Ҳақиқатан ҳам Улуғ Октябрь революциясининг буюк ғалабаларидан бири шуки, бу революция натижасида янги совет кишиси — Коммунистик партиянинг шонли ғояларини амалга ошириш учун курашувчи, коммунизм қурувчи, коммунистик дунёни бунёд қилувчи янги киши вояга етди. Марксча-ленинча дунёқараш совет кишиси кечираётган ижодий ҳаётнинг ғоявий негизи бўлиб қолди.

Янги кишини коммунизмнинг актив қурувчисини тарбиялаш борасида партиямиз бениҳоя катта ишлар қилди. Социалистик революция киши шахсининг ривож топиши учун тарихда мисли кўрилмаган шароит туғдириб берди. Совет тузуми омманинг ижодий фаолиятига, социалистик демократизмга асосланган. Меҳнаткашлар ўз ҳаётининг хўжайини ва ижодчиси, социалистик хўжаликнинг ташкилотчиси, мамлакатнинг давлат ва ижтимоий ҳаётини қуриш ва олиб боришда актив иштирок қилувчи бўлиб қолдилар.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги яқинлашган сари кенг меҳнаткашлар оммаси марксча-ленинча назарияни, доҳийнинг тарихдаги буюк ролини ҳамда бой меросини ўрганиш ишига ўзгача ғайрат ва муҳаббат билан киришиб кетмоқдалар. Бу соҳада, айниқса, халқ университетлари фаоллик кўрсатмоқда. Зотан, миллионлар мактаби бўлган бу университетларнинг асосий вазифаси, — ҳам — марксча-ленинча ғояларни кенг ташвиқ қилиш, совет кишилари маданияти ва билимини янада ошириш, уларни коммунистик руҳда тарбиялашда партиямизга яқиндан кўмакдош бўлишдан иборат.

Ҳозир мамлакатимизда 17 минг халқ университети ишлаб турибди, уларда 3 миллионга яқин тингловчи шуғулланмоқда. 200 мингдан ортиқ ўқитувчи турли касблар бўйича кишиларга таълим бермоқда. Кўпгина халқ университетлари ҳозирнинг ўзида илғор фан ва техника асосларини кишиларга чуқур ўргатадиган, уларни Ватанимиз ва жаҳон маданиятининг буюк дурдоналари билан изчил таништирадиган, меҳнаткашларнинг сиёсий онгини, маданий савиясини оширадиган ва чиниқтирадиган ўзига хос жамоат ўқув юртларига айланиб кетди.

Ўзбекистонда дастлабки халқ университетлари 1958 йилда ташкил этила бошланди. Ўша пайтда 36 та халқ университети бор эди. Асосан маданият, сиҳат-саломатлик, адабиёт ва санъат соҳаларини ўз ичига олган бу университетларда 6000 га яқин киши шуғулланар эди. 1961 йилда республикамиздаги халқ университетлари сони 125 тага, 1963 йилда 238 тага, 1964 йилда 462 тага етди. Тингловчилар сони эса 56 минг кишини ташкил этди.

Ҳозирги кунда эса саноат корхоналарида, колхоз ва совхозларда, маданият муассасаларида, мактаб, олий ўқув юртлари ва илмий-тадқиқот институтларида, уй-жойларда 1056 халқ университетлари иш олиб боряпти. Уларда салкам 90 мингга яқин киши шуғулланиб, ҳозирги замон фани ва техникаси асосларини, маданият ва санъат ютуқларини ўрганмоқдалар, ўз малакаларини оширмоқдалар. Бу университетларда олий ўқув юртлари ва мактабларнинг ўқитувчиларидан, маданият арбоблари ва халқ хўжалиги мутахассисларидан, ишлаб чиқариш илғорлари ва партия-совет ходимларидан иборат олти мингдан кўпроқ киши машғулот ўтказмоқда.

Лекин шу билан бирга, халқ университетлари ишида камчиликлар ҳам йўқ эмас. Кўпгина жойларда бу муҳим ишда мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир. Шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитети ўтган йилнинг октябрь ойида «Халқ университетлари ишини яхшилаш тўғрисида» махсус қарор қабул қилди. КПСС Марказий Комитети ўз қарорида халқ университетларининг фаолияти, уларнинг жойлардаги бор имкониятлардан етарли даражада фойдаланилмаётганини қайд қилиб ўтди. Чунончи, тарих, сиёсий иқтисод, фалсафа, биология, химия, математика, физика бўйича халқ университетлари жуда оз ташкил этилган. Тингловчилар орасида ишчилар, колхозчилар ва айниқса ёшлар озчиликни ташкил этади. Шу сабабли ҳам КПСС Марказий Комитети халқ университетлари ишини такомиллаштириш, меҳнаткашларнинг ўз бўш вақтларини билим ва маданият даражаларини оширишларида қулай усул бўлган университетларга кўпроқ жалб қилиш масаласини кўндаланг қилиб қўйди.

Республикамизда халқ университетлари ишини янада юксак даражага кўтариш ва мустаҳкамлашга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети катта эътибор бермоқда.

Ўзбекистон миқёсидаги халқ университетлари ишига раҳбарлик қилиш республика Советига юклатилиб, бу Советга партия органлари вакиллари, республика «Билим» жамияти, касаба союзлари республика жамияти, Ўзбекистон ССР маданият, маориф, олий ва ўрта махсус таълим, қишлоқ хўжалик, соғлиқни сақлаш министрликлари, Ўзбекистон комсомоли ва республика Фанлар академияси ҳамда олимлар, матбуот ва радио, телевидение ходимлари жалб этилган. Республика Советининг вазифаси давлат ва жамоат ташкилотларининг халқ университетлари фаолиятини координация қилиш ҳамда ўқув-тарбия ишлари мазмуни ва жамоатчилик фаолиятини кучайтиришдан иборатдир.

Республикамиздаги кўпгина халқ университетлари фаолияти соҳасида ҳозирнинг ўзида катта тажриба тўпланди. Бу ерда шуни таъкидлаб ўтиш керакки, улар ўз ишлари билан маданият ҳамда халқ хўжалиги вазифаларини ҳал этишда партия ташкилотларимизга катта ёрдам бермоқдалар. Самарқанд областидаги Ингичка кон бошқармасида ташкил этилган техника тараққиёти ва илғор тажриба халқ университети бир мунча ибратли тажрибаларни қўлга киритди. Бу университетда 60 киши шуғулланмоқда. Айниқса, «Ўзбекистон кон саноатининг юксалиши», «Вольфрам маъданларини саралаш технологияси», «Ватанимиз ва чет эл саралаш фабрикалари», «Меҳнат ва нормалашни ташкил этиш» ва бошқа мавзудаги машғулотлар катта қизиқиш билан ўтди ва тингловчиларда чуқур таассурот қолдирди. Университетда лекциялар ишлаб чиқаришдаги амалий машғулотлар, лаборатория ишлари, семинарлар ва илмий техника конференциялари билан узвий боғланган ҳолда олиб борилади. Худди шундай ижобий фикрни Чирчиқ шаҳридаги техника тараққиёти халқ университетлари ҳақида ҳам айтиш мумкин.

Халқ университетлари программасига, уларнинг қандай соҳага мансубликларидан қатъи назар, В. И. Ленин ҳақида кўпгина темалар киритилган. Айни замонда бир мунча халқ университетларида ўқув планлари, программалари ишлаб чиқилмаган. Энг илғор халқ университетларининг тажрибалари етарли даражада оммалаштирилмайди. Халқ университетлари иши билан шуғулланувчи республика Совети, шунингдек, министрликлар ва муассасалар қошидаги советлар ҳозир бундай камчиликларнинг олдини олиш учун чоралар кўрмоқдалар. Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти эса шу йилнинг апрель ойида кенгайтирилган пленум чақиришни мўлжаллаган. Бу пленумда халқ университетлари бўйича бажарилиши зарур бўлган муҳим вазифалар муҳокама этилади.

Шунинг билан баробар доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги арафасида якунланадиган халқ университетлари Бутуниттифоқ кўриги ҳам бу жамоат ўқув юртлари ишини яхшилашда, шубҳасиз, катта рол ўйнайди. Кўрик январь ойидан бошланди, натижалари эса 1970 йилнинг апрель ойида якунланади. Ғолиб чиққан халқ университетлари Бутуниттифоқ марказий совети томонидан тақдирланадилар. Кўрик ўтказишдан асосий мақсад шуки, халқ университетларида буюк Лениннинг ғоявий меросини яна ҳам чуқурроқ ўрганиш, фан-техника ва маданиятнинг турли соҳаларини қамраб олган бу жамоат ўқув юртларидаги ўқув-тарбия ишлари сифатини янада такомиллаштириш, жамоатчилик асосида олиб бориладиган ишларни ғайрат ҳам кучайтириш, энг яхши коллективлар тажрибасини кенг пропаганда қилишдан иборатдир.

Халқ университетлари — мамлакатимизда авж олдириб юборилган бой маданий юксалишнинг ўзига хос кўзгуларидан биридир. Меҳнаткашлар билимга интилмоқдалар, чунки билим уларнинг ғалаба қозониши учун зарурдир, деган эди Владимир Ильич Ленин. Миллионлар академияси ҳисобланган халқ университетларининг фаолияти доҳий фикрларининг нақадар ҳаётий эканлигини яна бир карра исботламоқда. Чиндан ҳам халқ университетлари меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда партиямизнинг энг яқин кўмакчиларидан бири сифатида иш олиб бормоқда ва кенг омма орасида кун сайин ҳурмат-эътибор қозонмоқда.

Тошкент шаҳар Чилонзор район партия комитети ҳузурида 8 йилдан бери намунали иш олиб бораётган педагогика билимлари халқ университетида тингловчилар сони йил сайин ортиб боряпти. Университетга филология фанлари доктори, профессор В. И. Маков раҳбарлик қилмоқда.
Суратда: халқ университети ректорати йиғилишини кўриб турибсиз (чапдан) — В. И. Маков, Э. М. Нойкина, Т. И. Кобцева, З. Зарипов, Н. И. Алимбоева, В. Ғ. Тожихонов ва Е. К. Святенко ўртоқлар.
И. Глауберзон фотоси.

ТУРМУШ МАДАНИЯТИ

РЕПОРТАЖ

Тунов куни Избоскан районидаги Охунбобоев номли колхозга йўлимиз тушиб қолди. Колхоз боғининг олдида тўхтадик. Рўпарада идора, унинг орқасида муъжазгина уй бор. Бинонинг пештоқига «Турмуш маданияти бўйича халқ университети» деб ёзиб қўйилган.

Бу халқ университети бурноғи йили Бутуниттифоқ халқ университетлари кўригида қатнашиб, СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг иккинчи даражали диплом ва пул мукофотини олди. Университет ректорининг ўринбосари Ҳамид Турғуновга эса шу министрликнинг фахрий ёрлиғи берилди. Область партия комитети университетининг иш тажрибасини кенг ёйиш мақсадида махсус плакат чиқариб, областдаги ҳамма халқ университетларига тарқатди.

Колхоз раиси Шарофиддин ака Сайфиддинов бизни қўярда-қўймай ўша бинога таклиф қилди. Унинг олти хонаси: ошхона, ётоқхона, болалар хонаси, машғулот ўтадиган хоналар мебеллар билан яхшилаб жиҳозланган. Хоналарда оила учун керак бўладиган ҳамма нарса: холодильник, буфет, телевизор, радиоприёмник, диван, китоб жавони, стол-стуллар, караватлар ва бошқа мебеллар бор. Тингловчилар машғулот пайтларида уй тутиш, дастурхон ясатиш, турли-туман таомларни ҳозирлаш, электр, маиший асбоблардан фойдаланиш, болаларни тўғри тарбиялаш ва меҳмон кутишни ўрганадилар.

—Университетда ўқиш муддати саккиз ой, ҳар ойда икки марта машғулот бўлади,—деб изоҳ берди колхоз партия комитетининг секретари, университет ректорининг ўринбосари Ҳамид Турғунов. — университетнинг машғулотлари ўқув плани асосида ўтказилади. Колхоз раиси Шарофиддин Сайфиддинов, 20-ўрта мактаб директори Акрамжон Раҳматуллаев, университет ректори Ҳабибулла Отамирзаев ва бошқалар ўтказадиган лекция ва суҳбатлар тингловчиларда яхши таассурот қолдиряпти.

—Университетда саккиз ой машғулот ўтказилгандан кейин ҳамда муфассал тушунтириш ишлари олиб борилгач, колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти колхозчиларнинг уйларини кўриб чиқди, — деди колхоз раиси суҳбатга аралашиб, — улардан энг зарур нарсаларга аризалар йиғиб оламиз. Сўнг район матлубот союзи орқали керакли нарсаларни топиб келамиз. Ҳозир колхозчилар хонадонида 800 та телевизор, 47 холодильник, 45 кир ювиш машинаси ва 701 та тикув машиналари бор.

Бу маърифат ва маданият масканида ҳар йили 33 аёл таҳсил олади. Кейинги тўрт йил ичида университетни 164 киши битириб чиқди. Йилига университетда 33 аёл таълим олса, қишлоқ аёлларининг ҳаммасини ўқитиш учун тағин 15 йил керак бўларкан. Шунинг учун 1968 йилдан бошлаб университет жамоатчи инспектор тайёрлайдиган бўлди. Уларга 15 тадан уй бириктиб қўйилди. Жамоатчи инспектор университетда олган билимини ўз участкасидаги хоналарга ёяди, шу йўл билан университет машғулотлари хонадонларга кўчирилади. Энди қишлоқ аёлларининг ҳаммасини ўқитиш учун уч-тўрт йил кифоя қилади...

А. ҚУРОНБОЕВ.
Андижон области.

ЛЕНИН ЎҚИШЛАРИ

Илмларни оммавий равишда кенг пропаганда қилишнинг энг қулай усули бўлган халқ университетлари тармоғи Сурхондарё областида ҳам йилдан-йилга ривожланмоқда. 1967—1968 ўқув йилида областда 42 та турли хил ихтисосдаги халқ университетлари иш олиб борди, улардан 27 таси қишлоқларда ташкил этилган эди. Бу йил эса халқ университетларининг сони 50 тадан ҳам ошиб кетди. Тингловчилар бир йил ичида минг кишига кўпайди. Ҳозир областдаги халқ университетларига 4000 киши жалб этилган.

Биргина Термиз шаҳрида ўтган ўқув йилида 2000 дан зиёд ишчи, хизматчи, студент ва зиёли халқ университетларида таълим олдилар. Ҳозирги вақтда шаҳарда ҳуқуқшунослик, педагогика билимлари, маданият, ёш жангчилар, жамоатчи журналистлар ва турмуш маданияти халқ университетлари системали равишда ишлаб турибди.

Шўрчи районидаги Жданов номли колхозда бир неча йилдан бери самарали иш олиб бораётган турмуш маданияти халқ университетининг фаолияти, айниқса, диққатга сазовордир. Бу илм ўчоғига колхоз хотин-қизлар Советининг раиси, қишлоқдаги маданий-оқартув ишларининг ташаббускори Анорхон Абдуллаева раҳбарлик қиляпти. Университет машғулотларида колхоз туғруқхонасининг врачи А. Сулаймонова, меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатиш район комбинатининг тикувчиси Т. Аҳмедова, район касалхонасининг бош врачи Л. Ҳайитов, врач З. Усмонова ва бошқа ўртоқлар актив қатнашиб, программада кўрсатилган темалар бўйича лекциялар ва амалий машғулотлар ўтказмоқдалар.

Университет тингловчилари асосан хотин-қизлардан иборат бўлиб, улар турмуш маданиятининг турли соҳаларини амалий машғулотларда обдон ўрганмоқдалар, ҳозирги замон совет оиласи муносабатлари билан атрофлича танишмоқдалар. Ўтган йили бу университетни 39 тингловчи тугатиб чиқди. Бу йил эса 40 дан ошиқ киши шуғулланяпти.

Ойбек номидаги Термиз Давлат педагогика институти ҳузурида ташкил этилган лекторлик маҳоратини ўрганиш халқ университети, Денов ва Термиз шаҳарларидаги ҳуқуқшунослик университетларининг иши ҳам намунали ташкил этилган. Шунингдек, ўқитувчилар ҳамда мактабгача тарбия муассасалари ходимлари учун область марказида очилган маданият университетлари, Шарғун шахтёрларининг техника тараққиётини ўрганиш халқ университети ва бу ерда яқиндагина ишлай бошлаган инсон саломатлиги университетлари ўз ишларини самарали олиб боряптилар.

Ҳозирги вақтда халқ университетларининг барча турларида В. И. Ленинга бағишланган темалар марказий ўринни олмоқда. Доҳий юбилейи олдидан Ильичнинг порлоқ ҳаёти ва революцион фаолияти, унинг ҳамиша тирик таълимотини ўрганишга кенг ўрин берилмоқда. Ўқув программаларига «Ленин ўқишлари» темаси махсус боб сифатида киритилган.

А. ХАЛИЛОВ.

ОЙДИН ЙЎЛ

Совет педагогикасининг отахони А. С Макаренко шундай деган эди: «Сиз ўғил ёки қизни ўз хурсандчилигингиз учунгина туғиб ўстирмайсиз. Сиз бош бўлган оилада ўсаётган бола келгусида бир актив ходим бўлиши зарур. Агар уни ёмон тарбиялаб қўйсангиз, бунинг учун биргина сиз эмас, балки кўп киши ва бутун мамлакат қаттиқ ташвиш тортади... Ахир, заводингизда, муассасангизда яхши маҳсулот ўрнига брак маҳсулот чиқаришга номус қиласиз-ку. Демак, жамиятга зарарли кишилар ўстириб бериш сиз учун янада уятлироқ бўлиши лозим».

Дарҳақиқат, янги киши — коммунизм кишисини тарбиялаб вояга етказиш ғоят мураккаб ва айни замонда шарафли вазифадир. Шунинг учун бўлса керак, республикамизда педагогика билимлари халқ университетларига қизиқиш тобора кучайиб бормоқда.

Биз республика «Билим» жамияти правлениесида бўлиб, ана шу халқ университетлари иши билан қизиқдик. «Билим» жамияти олган маълумотларга кўра, ҳозир республикамизда 270 педагогика билимлари халқ университетлари иш олиб боряпти. Уларда 28095 киши шуғулланмоқда. Юзлаб мактаб ўқитувчилари, олий ўқув юртларининг мураббийлари бу университетларда машғулотлар олиб боряптилар. «Билим» жамиятида фарғоналик олимлар М. Музаффаров, Т. Баратов, Л. Д. Магазиник ва бошқалар ҳақида жуда илиқ гапларни айтишди.

Педагогика фанлари халқ университетларининг машғулотлари жонли, қизиқарли ўтмоқда. Уларда бола тарбиясининг турли нозик томонлари, одоб ва ахлоқ нормалари бақамжиҳат ўтириб муҳокама этилади. Ҳар бир ўқилган лекция моҳияти турмушдан олинган мисоллар асосида тингловчиларга сингдирилади.

Хуллас, педагогика фанлари бўйича республикамизда актив иш олиб бораётган юзлаб университетларнинг ишига разм солар эканмиз, келажагимиз бўлган ёш авлодни замонага муносиб кишилар қилиб тарбиялашда улар ғайрат билан ишлаётгани ва ойдин йўлдан кетаётганининг гувоҳи бўламиз.

А. ИБРОҲИМОВ.

Сўз — ректорларга

ИККИНЧИ ОИЛА

Мактаб билан ота-оналар ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилган жойда, шубҳасиз, таълим-тарбиянинг сифати ҳам юқори бўлади. Шу жиҳатдан олиб қараганда, мактабимизда ташкил этилган ота-оналар халқ университети педагогик коллективга ҳам, ўқувчиларга ҳам, ота-оналарга ҳам катта наф келтирмоқда. Университет тингловчилари қизиқадиган масалалар жуда кўп, хилма-хил. Коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси, болаларни меҳнатсеварлик руҳида, эстетик камолот руҳида тарбиялаш ва бошқа шунга ўхшаш қатор муҳим масалалар университетимиз программасининг асосини ташкил этади.

Университетга беш кишидан иборат Совет раҳбарлик қилади. Программадаги ҳамма таълим-тарбиявий ва ташкилий масалалар шу Советда атрофлича муҳокама этилади. Ҳозиргача университетимизни тингловчилар тўрт марта битириб чиқдилар. 250 га яқин киши университетда таълим олиб, ҳозир билимларини бошқаларга ҳам ўргатмоқдалар.

Биз бутун ишимизни Бухоро область халқ маорифи бўлими билан узвий алоқа боғлаган ҳолда олиб бормоқдамиз. Бухоро педагогика институти эса университетимизни оталиққа олган. Улар биз қизиққан ҳар бир масалада ёрдам бериб турипшибди. Биз ўқув йили бошланишдан аввал ҳамма тингловчиларга бир йиллик машғулотлар планини тақдим этамиз. Бу нарсанинг яхши томони шуки, шундай қилинганда университетнинг ишига қизиқиш янада кучаяди. Тингловчилар қимматли вақтлари зое кетмаслигига ишонадилар. Бундан ташқари, улар планда кўрсатилган тема бўйича аввалдан тайёрланиб юриш имкониятига ҳам эга бўладилар. Натижада машғулотларимиз фақат лекциялардан иборат бўлмай, кўпинча қизиқарли баҳсларга айланиб кетади. Бизнинг фикримизча, университет машғулотларининг мана шундай жонли, ҳаётдан олинган мисоллар асосида ўтиши тингловчиларга кўпроқ ёрдам беради.

Мўлжалланган лекциялар ўқиб бўлингандан сўнг вақти-вақти билан мавзуга оид фильмлар кўрсатилади, концертлар уюштирилади. Университетда ўтказилаётган семинар натижалари ота-оналарнинг бу таълим формасига жиддий қизиқаётганликларидан, ўқиш жараёнида улар жуда кўп янгиликларни эгаллаб олганликларидан дарак беради.

Мактабни, одатда, иккинчи оила деб аташади. Бу жуда тўғри гап. Худди шу сифатни мен халқ университетимизга нисбатан ҳам айтмоқчиман. Чунки университет олиб бораётган ишлар, унинг тингловчиларга кўрсатаётган таъсири — энг аҳил, намунали оилаларда учрайдиган энг самимий муносабатларни эслатади.

Биз улуғ сана — В. И. Лениннинг туғилган кунининг 100 йиллиги муносабати билан ўтказилаётган халқ университетлари Бутуниттифоқ кўригида актив қатнашамиз ва шу йўл билан меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишига ўзимизнинг муносиб ҳиссамизни қўшишга ҳаракат қиламиз.

С. СОЛИҲОВА,
Бухородаги 7-мактаб ота-оналар халқ университетининг ректори.

ТАРАҚҚИЁТ САРИ

Ҳаётимиз кун сайин шаҳдам қадамлар билан олға кетмоқда. Шу сабабли ўқув юртларида олинган билим ва касб-ҳунарлар маълум вақт ўтгач, ҳаёт талабларидан орқада қолиши табиий ҳол. Турли соҳалар бўйича ташкил этилган ва этилаётган халқ университетларининг асосий вазифаси ҳам кишиларимизга ҳозирги кун талаблари даражасига етиб юришларида уларга кўмаклашишдан иборатдир.

Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти қошида очилган техника тараққиёти ва иқтисодий билимлар халқ университети кўпчиликка манзур бўлмоқда. Университет 1961 йилдан бери ишлаб келяпти. Ҳозир университетдаги саккиз факультет ва уч бўлимда техника ва ишлаб чиқариш тараққиётининг конкрет масалалари ўрганилмоқда. Ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш, меҳнатни илмий ташкил қилиш масалалари ва бошқа шунга ўхшаш тингловчилар учун биринчи галда зарур бўлган вазифа ва муаммолар университет программасига асос қилиб олинган.

Техникага оид лекция ва машғулотлардан ташқари, университетда ижтимоий-сиёсий мавзуларга ҳам катта аҳамият берилмоқда. «В. И. Ленин — илмий-техник тараққиёт ва меҳнатни илмий ташкил қилиш масаласи ҳақида», «В. И. Ленин—халқаро коммунистик ҳаракат стратегияси ва тактикаси ҳақида», «Ленинча социалистик мусобақа принциплари амалда», «Пролетариат диктатураси ҳақида ленинча таълимот», «Ленин ва Туркистон» каби мавзулар университет тингловчиларига муҳим илмий ва маънавий озиқ бермоқда.

Университетимиз факультетларида машғулотлар бир ойда икки марта, бўлимларда эса ҳар куни ўтказиляпти. Халқ университетида цех бошлиқлари, мастерлар, бригадирлар ва илғор ишчилардан иборат 300 дан ортиқ киши шуғулланиб, малакаларини оширмоқда.

Лекциялар ўтгандан сўнг лаборатория ишлари олиб борилмоқда. Амалий машғулотлар ишлаб чиқариш базаларида ва институт лабораториясида ўтказиляпти. Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти университет ишига методик жиҳатдан раҳбарлик қиляпти, уни лекторлар билан таъминлаяпти. Ҳар йили зарурий равишда йиллик машғулотларнинг натижалари муҳокама қилинади.

Биз университетимиз фаолиятини бундан буён ҳам кучайтириб, унга янада кўпроқ кишиларни жалб қилиш ниятдамиз.

А. В. МЕЙСТРИК,
Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти қошидаги техника тараққиёти ва иқтисодий билимлар халқ университетининг ректори.

ТИНЧЛИК—МИЛЛИОНЛАР ОРЗУСИ

Тинчлик. Бунинг замирида олам-олам маъно ётибди. Жаҳондаги барча халқлар тинчликни қумсайдилар, тинчлик учун курашадилар, тинчликни ҳимоя қиладилар. Ахир, тинчлик—мўл-кўллигимиз, тинч ижодий меҳнатимиз, бекаму-кўст турмушимизнинг бирдан-бир гаровидир.

Жаҳондаги барча халқлар иккинчи жаҳон уруши тугаганлиги, фашизмнинг қора сояси ер юзидан супуриб ташланиши учун асос солинганлиги ҳақидаги хушхабарни чексиз шод-хуррамлик билан кутиб олдилар. Эндигина тугаган уруш Европа ва Осиё халқларига, умуман бутун дунё халқларига катта бир сабоқ берган эди. Урушдан тинкаси қуриган халқлар энди мустаҳкам тинчлик ўрнатилишига умид боғладилар.

Бироқ, империализмнинг ич-ичига сингиб кетган хусусиятларидан бири — дунёда ҳукмронлик қилиш ва халқларни асоратда сақлаш йўли билан кўпроқ бойлик орттиришдан иборат сиёсати халқларнинг тинчлик учун кураш йўлида ғов бўлиб турарди. Айниқса атом қуролига ўз монополиясини ўрнатишга уринаётган АҚШ империалистлари жаҳонда танҳо ҳукмронлик даъволарини илгари сура бошладилар. Улар мустамлакачиликнинг емирилишини тўхтатиб қолиш, жаҳон социалистик системасининг ғолибона юришига тўғоноқ бўлиш ниятида янги жаҳон уруши оловини ёқишга уринишарди.

Қирғинчилик урушларининг оғир машаққатларини бошдан кечирган, жуда кўп талафотлар ва қурбонлар берган халқлар империалистларнинг бундай сиёсатига қарши курашга бел боғладилар. Тинчлик учун кураш зўр бериб қуролланишга қарши, империалистларнинг ҳарбий блокларига қарши норозилик сифатида майдонга чиқди. 1948 йилда Европадаги қатор давлатларда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйган тинчлик учун кураш ташкилотлари туэила бошлади.

Ўша йили август ойида Польшада совет, француз ва поляк зиёлиларининг таклифи билан маданият арбобларининг жаҳон конгресси очилди. Бу конгрессда дунёдаги 45 мамлакатдан 500 делегат қатнашди. Конгресс қабул қилган манифестда жаҳондаги барча мамлакатларда маданият арбобларининг миллий конгрессларини чақириш ва тинчликни ҳимоя қилиш миллий ташкилотларини тузиш, жаҳонда мустаҳкам тинчлик, халқлар ўртасида дўстлик ўрнатиш учун қаттиқ туриб курашга даъват этилган эди.

Тинчлик учун кураш ҳаракатига Жаҳон касаба союзлари федерацияси, жаҳон демократик ёшлар, халқаро демократик хотин-қизлар ташкилотлари ва бошқа кўпгина халқаро ташкилотлар фаол қатнашдилар. 1949 йил 25 февралда жуда кўп халқаро ташкилотлар, шунингдек бир қанча мамлакатлардаги атоқли давлат арбоблари тинчлик тарафдорларининг жаҳон конгрессини чақиришга даъват қилиб чиқдилар. Бу мурожаатга тинчлик учун машҳур курашчилар Фредерик Жолио-Кюри, Луи Арагон, Пьер Кот, Пабло Пикассо, Жон Бернал, Михаил Шолохов ва бошқалар имзо чекишган эди.

Тинчлик тарафдорларининг жаҳон конгрессини чақириш тўғрисидаги мурожаат бутун прогрессив инсоният томонидан маъқуллаб кутиб олинди ва қизғин қўллаб-қувватланди. 1949 йил 20 апрелда тинчлик тарафдорларининг жаҳон конгресси очилди. Конгресс бир вақтнинг ўзида Париж ва Прагада иш бошлади. Унда жаҳондаги 561 миллий ташкилот вакиллари иштирок этдилар. Конгресс «Тинчликни ҳимоя қилиш — жаҳондаги барча халқларнинг вазифасидир» деган шиор остида ўтди.

Ўша йилнинг ўзида Москвада тинчлик тарафдорларининг биринчи Бутуниттифоқ конференцияси очилди ва Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитети тузилди. Совет Иттифоқида тинчлик учун кураш ҳаракати миллионлаб кишиларни ўз сафига бирлаштирган эди. Бутун совет халқи тинчликнинг актив тарафдорлари ва тинчлик учун актив курашчилардир.

Тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитетининг ташкил қилинганига ҳам қарийб 20 йил бўлди. Бу ташкилот чет эллардаги жуда кўп тинчлик комитетлари ва тинчлик тарафдорлари билан мустаҳкам алоқа ўрнатган. Тошкентга ҳар йили кўплаб тинчлик тарафдорлари келиб турадилар. Тошкент — тинчлик ва дўстлик шаҳри эканлигини ҳозир бутун дунё билади.

Ўзбекистон тинчлик тарафдорларининг вакиллари ҳам ўз навбатида чет мамлакатларга тез-тез чиқиб турадилар. Ўтган йили Тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитетининг раиси М. А. Зоидов бошчилигидаги тинчлик тарафдорларининг Совет делегацияси бир неча араб мамлакатларида бўлиб, давлат арбоблари, тинчлик учун атоқли курашчилар билан учрашди, ўзаро фикр алмашди, тинчликни ҳимоя қилиш миллий ташкилотларининг иш фаолияти билан яқиндан танишиб қайтди. Бу йил март ойида Ҳиндистон Тинчлик комитетининг таклифига биноан Совет тинчлик тарафдорлари Ҳиндистонда бўлдилар.

Тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитети машҳур олимлар, санъат ва маданият арбоблари, меҳнатда донг таратган колхозчилар, ишчилар, жамоат ташкилотларининг вакилларидан ташкил топгандир. Улар орасида таниқли олимлардан Обид Содиқов, Ёлқин Тўрақулов, ёзувчилардан Комил Яшин, Зулфия, Асқад Мухтор, донгдор механизатор Манноп Жалолов ва бошқалар бор. Ўзбекистон тинчлик тарафдорлари барча қардош республикаларнинг халқлари билан биргаликда жонажон Коммунистик партия раҳбарлигида жаҳонда тинчлик мустаҳкамланиши учун ҳормай-толмай курашмоқдалар.

О. ХАТАМОВ,
Тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитетининг масъул секретари.

Республикамизнинг пойтахти — Тошкентда ҳар куни бир янгилик бўлиб туради. Театр майдонида «Известия» газета редакциясининг Тошкент бўлими фотовитрина ташкил этди. Унда мамлакатимиз, чет эллар ҳаётига оид энг муҳим воқеалар фотосуратларда намойиш қилинади.

И. Глауберзон фотоси.

ЁЗУВЧИ БИЛАН УЧРАШУВ

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг ўқитувчилари, студентлари ёзувчи, Ҳамза мукофоти лауреати Назир Сафаров билан учрашдилар. Профессор Ш. Абдуллаев, филология фанлари кандидати Саодат Тўрабекова ёзувчининг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида сўзлашди. Учрашув охирида институт ҳаваскорлари томонидан концерт қўйиб берилди.

Р. МУҲСИМОВА.

ЧЎЛГА БАҲОР КЕЛДИ

Марказий Фарғона ерлари кунда бир яшнамоқда. Ҳаммаёқда баҳор нафаси кезади. Майсалар мовий гиламдек тўшалиб қолган. Ариқ бўйларида даста-даста бинафша териб юрган болаларнинг шодлиги бир олам... Лолалар кўзларни қувнатмоқда. Сўлим баҳор жамолини кўз-кўз қилади. Ҳа, бу ерларга чинакам наврўзи олам келди.

Қадимий Шаҳрихон ерлари... У Марказий Фарғона билан қўл-тиқлашиб ётибди. Янги ташкил этилган «Шаҳрихон» совхози ҳам шу диёр бағрида жойлашган. Янги хўжаликка жуда кўп кишилар кўчиб келишяпти. Далаларда тракторлар шовқини ҳукмрон. Одамларнинг қўли-қўлига тегмайди. Негаки, совхоз 2268 гектар майдонда деҳқончилик қилиши керак. Бунинг учун эса баҳорнинг ҳар бир дақиқасидан оқилона фойдаланиб, дала ишларини кучайтириб юбориш талаб этилади.

Бир томонда ер ҳайдалмоқда, текисланмоқда. Иккинчи томонда яхлит карталарда «универсал»лар бетиним ғуриллайди. 1400 гектар майдонга чигит экила бошлаган. Ўлмасбой Парпиев, Муродулла Убайдуллаев, Мадумар Мамажонов, Озодбек Ўринбоев ўртоқлар бошқараётган бўлимларнинг асл деҳқонлари бу йил биринчи марта ерга барака уруғи қадашяпти. Ҳозир 500 гектар ерга чигит экилди.

Биз биринчи бўлимнинг Маматхалил Қодиров бошлиқ бригадаси даласида бўлдик. Бригада чигит экяпти. Ерлар кафтдек текис, тупроқ майин.

Механизатор Ҳакимжон Абдуназаровнинг ишлари айниқса баракали. Коммунист Х. Абдуназаров чўлга қалб амри билан келган. Рафиқаси Санобархон ҳам «оқ олтин» ошиғи. Саккиз фарзанднинг онаси, мўл ҳосил етиштириш ниятида турмуш ўртоғи билан ер очяпти, ғайрат кўрсатиб меҳнат қиляпти.

Шу кеча-кундузда янги совхозда ҳаёт қайнамоқда. Чигит экиш билан бирга уй-жойлар, маданий-маиший хизмат кўрсатиш корхоналари, қишлоқ хўжалик машиналари учун махсус бостирмалар, устахоналар қурилиши ҳам жадаллаштириб юборилди. Кекса соҳибкор М. Қодиров 15 гектар ерда ажойиб боғ барпо этмоқда.

Ҳа, чўлга баҳор келди. Кузда экиб қўйилган дарахтлар япроқ ёймоқда. Одамларнинг руҳи тетик, кайфияти яхши. Уларнинг дилига тугиб қўйгани бор. У ҳам бўлса: қишлоқ хўжалик экинларидан, айниқса пахтадан юқори ҳосил етиштириб, улуғ доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига катта совға тайёрлашдан иборатдир.

Ю. ҲАМДАМОВ.
Андижон области.

ОЙБЕК ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети атоқли совет адиби, Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Мусо Тошмуҳамедович Ойбекнинг хотирасини абадийлаш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Тошкент шаҳридаги Ўзбекистон халқлари тарихи давлат музейи, Термиздаги давлат педагогика институти, Тошкент шаҳридаги кўча ва 115-мактаб, Бекобод районидаги совхоз Ойбек номига қўйилди.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи Ўзбекистон ССР Фанлар академияси билан биргаликда Ойбекнинг адабий меросини ўрганиш ва нашрга тайёрлаш учун комиссия тузди. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг матбуот давлат комитети Ойбекнинг танланган асарларини ўзбек ва рус тилларида нашр этишга киришди. 1970 йилда Ойбек тўғрисидаги хотиралар китобини босиб чиқариш мўлжалланади. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси 1970 йилдан бошлаб, Ойбек асарларининг академик нашрини ўзбек ва рус тилларида чиқаришга киришади.

Ойбекнинг қабри ёнига унинг бюсти ўрнатилади, ёзувчи яшаган ва ижод қилган уй деворига эса ёдгорлик лавҳаси қўйилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Н. А. СЕМАШКО НОМЛИ КУРОРТОЛОГИЯ ВА ФИЗИОТЕРАПИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республика аҳолисининг сиҳат-саломатлигини сақлаш ишидаги катта хизматлари учун ҳамда ташкил этилганига эллик йил тўлиши муносабати билан Н. А. Семашко номли курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институти Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил. 18 апрель. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Н. А. СЕМАШКО НОМЛИ КУРОРТОЛОГИЯ ВА ФИЗИОТЕРАПИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИНГ БИР ГРУППА МЕДИЦИНА ХОДИМЛАРИГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ВРАЧ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Соғлиқни сақлаш муассасаларида кўп йиллик ва самарали шифокорлик ишлари ҳамда аҳоли сиҳат-саломатлигини сақлашдаги хизматлари учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач» фахрий унвони берилсин:

Қосимова Соҳиба Акбаровна — Гинекология бўлимининг катта илмий ходими.

Сваричевский Владимир Сергеевич — Бальнеофизиотерапевтика бўлимининг мудири.

Шоғуломов Усмон — институтнинг поликлиника бўйича клиника касалхонаси бош врачининг ўринбосари.

Штамберг Ольга Петровна — Клиника-диагностика лабораториясининг раҳбари.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил. 18 апрель. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Н. А. Семашко номли курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институти бир группа медицина ходимлари соғлиқни сақлаш муассасаларидаги кўп йиллик ва самарали хизматлари учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди. Мукофотланганлар орасида институт директори — Е. К. Мўминов, клиника касалхонасининг бош врачи — А. Бурхонов, клиника бўлимининг мудири — З. А. Долимов, курорт ресурсларини қидириш ва ўрганиш бўлимининг мудири — А. П. Дринкин ва бошқа кишилар бор.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ЁШЛИК, ДЎСТЛИК МАДҲИ

Ўрта Осиё халқлари азалдан ова-инидек иноқ яшашади. Уларнинг урф-одати, миллий анъаналари ўхшаш. Лекин бу халқлар ўртасидаги чинакам дўстлик Совет ҳокимияти йилларида қарор топди, тобланди. Халқларимизнинг доҳий Ленин номи билан боғланган буюк дўстлигини шундан ҳам кўрса бўладики, Ўрта Осиёдаги энг йирик Бутуниттифоқ зарбдор қурилишлари ва иншоотларини бунёд этишда СССРда яшовчи ҳамма миллат вакиллари иштирок этмоқда.

Тожикистон, Туркманистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон республикалари ёшлар газеталарининг кечаги қўшма сони ана шу дўстлик ва биродарликни тўрт республика комсомоллари ҳамма авлодларининг жўшқин фаолияти мисолида кўрсатиб беришга бағишланди. ВЛКСМ Марказий Комитетининг масъул ташкилотчиси В. Кожанов, қардош республикалар комсомолларнинг вакиллари—Қ. Миров, Н. Хоминко, А. Абдуллаев, О. Раҳмонов, А. Батиров ва бошқа ўртоқларнинг мақолаларида ҳамиша навқирон комсомол авлодининг қаҳрамонона ишлари ҳикоя қилинади.

ҚАРДОШЛАР ТУҲФАСИ

Россия бинокорлари «Марказ-4» ва «Марказ-5» микрорайонларида 55 та уй-жой биносини қуриб, фойдаланишга топширишди. Бу уйларда 2586 оила ҳовли тўйлари ўтказди. Учта болалар комбинати, 2 мактаб, китоб магазини, кафе ва нон магазини пойтахтликлар хизматида.

Қурувчилар 1 Май шарафига 5 та 9 қаватли уй-жой биносини ҳамшаҳарларимизга тортиқ этиш ниятида ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Ҳозир бу уйларда пардозлаш ишлари олиб борилмоқда.

Олиҳиммат қардош бинокорлар бундан бошқа 4 та болалар комбинати ва битта ўрта мактаб биносини ҳам қуриб беришга аҳд қилишган.

А. ФОЗИЛОВ.
А. МАННОПОВ.

ТЕЗГУЗАР ҚИССАСИ

ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН

Шариф бобо салкам 100 ёшда. Бобо Тезгузарнинг ўтмиш ва ҳозирги тарихининг жонли гувоҳи. Бундан эллик йил муқаддам оддий деҳқон Ҳамроннинг ўғли Шариф кумликлар орасида жойлашган кўримсиз қишлоғига «Ленин» деган ном битилган китобни биринчи бўлиб келтирган эди. Шариф биринчи колхознинг ташкилотчиларидан бири ва ҳамюртларининг СССР Олий Советига юборган биринчи вакили эди...

Биз Шариф бобо билан ойнаванд айвонда суҳбатлашиб ўтирибмиз. У менга жонажон қишлоғи Тезгузар ҳақидаги қиссасини бафуржа ҳикоя қила бошлади. Унинг бу ҳикояси бамисоли жасур кишилар ҳақидаги, матонатли кишилар иродаси билан бунёдга келган воҳа тўғрисидаги достондай туюлади. Мен ана шу қиссани ёзиб олдим.

Ҳаётимга суронли йиллар бўронидай кириб келган ва чуқур из қолдирган воқеалар йиллар ўтса ҳам хотирамдан кўтарилмайди. 1919 йилнинг бир куни мен учун унутилмас бўлиб қолган. Ўша вақтда Россия подшоси қулаганига икки йил бўлган, бизнинг бошимизда эса ҳамон амир ёнғоқ чақарди.

Кунларнинг бирида яширин иш олиб борувчи коммунистлар Бухорода қўлимга бир китобни тутқиздилар-да:

— Буни олгин, ҳамқишлоқларингга элтиб бер, Шариф бобо. Унда ҳақиқат ва янги ҳаёт калити бор... — дейишди.

Улар Лениннинг бу китобидаги халқ учун энг муҳим бўлган ҳақиқат ҳақида сўзлаб беришди.

Китобни қўйнимга яшириб, кўксимга босиб қир бўйлаб йўлга тушдим. Жонажон қишлоққача йўл ҳали анча узоқ эди. Бунинг устига, бўрон туриб қолди. Саҳронинг қум бўрони тирик жонни гирдобига олгудек. Қумдан кўзни очиб бўлмасди. Атрофда бўлаётган воқеадан мутлақо беҳабардек эдим. Тезроқ қишлоққа етиб олиш, ҳамқишлоқларимга Лениннинг китобини кўрсатиш иштиёқида эдим.

Китоб қўлдан-қўлга, уйдан-уйга ўтиб, бутун Тезгузарни айланиб чиқди. Ҳолбуки, у вақтда қишлоғимизда биронта ҳам саводли одам йўқ эди. Тез орада Тезгузарда ўқимишли одамлар пайдо бўлди. Саводини айтмаганда, улар бу ерликлардан бошқа ҳеч нимаси билан ажралмасди. Кейин билсак, улар яширин иш олиб бораётган Бухоро большевикларининг вакиллари экан. Большевиклар тезгузарликларга Ленин таълимотининг улуғ революцион моҳиятини очиб бердилар.

Қишлоғимизнинг номи Тезгузар, ажабланарли эмасми? Унинг асл маъноси, тезроқ ўтиб кетақолгин, деган фикрни билдиради. Кўплар ота-боболаримиз қишлоқни нега бундай атаганларига ҳайрон қолишади. Бунинг сабабини айтиб бера қолай. Қишлоғимиз яшил воҳанинг энг чеккасига жойлашган. Дайди Қизилқум — ялмоғиз ашаддий душман бўлиб, йўлида учраган нарсани соғ қўймайди. Авлод-аждодларимиз узоқ замонлардан бери бу даҳшатли ялмоғизга қарши курашиб келганлар. Қум барханлари бир вақтлари Зарафшон ва Қизилқум оралиғида жойлашган Варахша, Варганза ва Пойкент кўҳна қалъаларини ўз домига олган. Қум бўрони тирик жон борки, ютиб юборган.

Ўшанда Тезгузар ҳам хувуллаб қолди. Қум барханларининг ҳуққисдан қилган ҳужумидан безиб, одамлар узоқ ўлкаларга кўчиб кетишган. Бухоро амири Тезгузарни сургун авахтасига айлантирди. Одамлар бадарға қилинганлар ҳақида гапириб «шўрлик Тезгузарга юборилди-да», дейишарди. Сургунга юборилган бу кишилар озодликка, эркка ташна жасур, мард, иродали, ҳалол кишилар эди. Улар саҳро бағридан ер юлиб олиб, табиат офатига қарши мардона курашдилар.

Сургунга юборилганларни амир одамлари қаттиқ «назорат» остига олар эдилар, ҳосил пишиб етилиши билан улар ҳозиру-нозир бўлардилар. Ҳар бири ўз улушини талаб қиларди: мингбоши ҳокимлиги учун, қози қонунни ҳимоя қилиши ва одамларни жазолагани учун, миршаб тартибни сақлагани учун, мулла эса дуои фотиҳаси учун, бер-бер қиларди. Бу орада ғассол билан гўрков ҳам келиб қоларди. Касаллик авж олган, ўлим кишиларнинг ёстиғини қуритарди.

Бухородан Қизил Ўрда, Казалинск, Оренбург ва бошқа шаҳарларга йўл олган карвонлар шу қишлоқдан ўтарди. Сайёҳларнинг кўҳна қалъада тўхтаб ўтишга юраклари дов бермасди. «Тезроқ четлаб ўта қолгин!» — Тезгузар! Қум орасидаги бу қишлоқдан одамлар шунчалик қўрқишарди.

1917 йили Россия подшоси тахтдан ағдарилганлиги ҳақидаги хушхабар Тезгузарга ҳам етиб келди. Деҳқонлар дадилланди. Нега энди биз ҳам амирдан қутила олмаймиз? — дейишди улар. Лекин амир салтанатини емириш учун уч йил керак бўлди. Амирликни емиришга емирдилар-у, лекин деҳқон кулбасига бахт осонлик билан кулиб боқа қолмади. Босмачилар бош кўтарди. Халқ душманларига қарши курашга бутун қишлоқ оёққа турди. Бизга қўшни қишлоқдагилар ҳам қўшилишди. Каллакесарларга қарши уруш узоқ ва кескин бўлди. Тезгузарликлар мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатишди. Биргина бизнинг қишлоғимизнинг ўзида 20 та чекист бор эди! Ҳар қадамда душман изғиб юрган пайтда чекистларсиз яшаб бўлармиди. Саъдулла Назаровнинг руҳи шод бўлсин. Қўрқмас разведкачи эди. Сўнгра, ўн беш йил Бухоро область Советига узлуксиз раҳбарлик қилди. Ўша вақтда Араб Мўминов милтиқни қўлида маҳкам тутмаганида ҳозир Мўминовларнинг ажойиб олимлар авлоди бўлармиди... Жангу-жадал кунлар тамом бўлди. Янги ҳаётни бошлаш зарур эди. Деҳқонлар мол-мулкларини бирлаштирганини эслайман. Акт туздик, лекин уни қандай имзолаш керак? Ахир, ҳаммамиз саводсизмизку. Йўлини топдик: ўнг қўлимизнинг бошмолдоғини сиёҳга ботириб, қоғозга муҳр босдик.

Амирни қувиб юбориб, босмачиларни тугатгач, қишлоқда ҳамма иш осонлик билан кетар деб ўйлаб эдик. Лекин аксига олгандек, Тезгузарга шафқатсиз қум бўрони ёпирилди. Қишлоқда ваҳима тарқалди. Карғиш теккан бу ердан бош олиб кетган яхши, деган қўрқоқлар ҳам бўлди.

Бироқ, матонатли кишиларнинг руҳи тушмади. Бир оила кишиларидек саҳрога ҳужум қилиб ваҳимачилар миш-мишини пучга чиқардилар. Рус қардошларимиз ёрдамга келишди. Учувчилар, инженерлар, агрономлар келишди. Биргаликда Қизилқумга ҳужум қилдик. Жасур кишилар олдида саҳро чекинди. Саксовул ўрмонзорлари кўчманчи қумлар йўлини тўсди.

Совет ҳокимияти ҳаммаёқни яшнатиб юборди. Тезгузарда Зарафшон воҳасида биринчи мактаб очилди. Тўғри, ўша вақтда ўғил ва қизларини ўқитишни хоҳловчилар кам эди. Ҳозирги академик Иброҳим Мўминовнинг отаси ўғлини мактабга боришга дарров рози бўла қолмагани хотирамда. У вақтда ёш Иброҳим қўй боқарди. Унинг отаси эзалдан нақл бўлиб келган одат, яъни ўғил бола ер ҳайдашни ёки чўпонлик қилишни, қудуқ кавлаш ёки саҳрода из топишни билиши керак деб ҳисобларди.

Лекин янги ҳаёт ўз ҳукмини ўтказди. Қишлоқ мактаби кишилар онгида чинакам тўнтариш ясади. Бу мактаб озмунча кишиларни катта ҳаёт йўлига олиб чиқдими! Мактабда тўнғич ўзбек инженерларидан бири Божижон Мавлонбердиевнинг сурати бор. У кўп йиллар Фарғона водийсидаги шойи тўқиш фабрикасининг раҳбари бўлиб турди. Унинг ўғли ҳам инженер бўлиб етишди.

Шариф бободан бу мактабнинг бошқа бир талабаси Ҳасан Расулев фалсафа профессори бўлиб етишганини билиб олдим. Раҳматулла Маллин — профессор, Тошкент Давлат университетининг физика факультети декани. Мамашариф Давлатов ёшлигиданоқ саҳро сирини очишга интиларди. Мана энди у геолог, фан доктори.

Араб Мўминов Бухоро педагогика институтида лекция ўқимоқда, унинг укаси Мусо Самарқанд Давлат университетининг профессори, бир вақтлари қўй боқиб юрган Иброҳим Мўминов эса ҳозир фалсафа фанлари доктори, республика Фанлар академиясининг вице-президенти.

Бу уч ака-укaнинг болалари ҳам оталарининг йўлидан бориб, илм йўлига кирганлар.

Тезгузар мактабининг йилномаси бой ва ранг-баранг. Ҳамроевларнинг машҳур артистлар оиласи ҳақида индамай ўтиб бўлмайди. Алишер Навоий ҳақидаги фильмни ким томоша қилмаган дейсиз? Навоийнинг унутилмас образини тезгузарлик Раззоқ Ҳамроев экранда гавдалантириб берди. Ҳозир у Муқимий номли театрнинг бош режиссёри, Давлат мукофоти лауреати; айтгандай, яқинда унга СССР халқ артисти унвони берилди. Унинг ўғли Жавлон ҳам кино актёр. Бу оиланинг энг каттаси — Абдураҳмон эса республикада таниқли тарихчидир. Ҳамроевларнинг энг кичиги — Искандар «Ленфильм» режиссёри.

Мактаб тарихининг «саҳифа»ларини бир ўтиришдаёқ ўқиб чиқиш қийин. Мактабнинг 50 дан ортиқ талабаси фан доктори ва фан кандидатларидир. 350 киши олий маълумот олган. Ҳозир Тезгузарда 100 га яқин медицина ходимлари, 270 дан кўпроқ ўқитувчи ишламоқда. Кези келганда революцияга қадар бутун Бухоро амирлигида нихояти 3 та врач ва 5 та фельдшер ишлаганлигини эслатиб ўтиш жоиз бўлар!...

Ўзбек ва тожик совет адабиётининг асосчиси Садриддин Айний бир вақтлари Тезгузар ҳақида ўз тақдирига ташлаб қўйилган хароба қишлоқ, деб ёзган эди. Ана шу қишлоқ аҳли ҳозир Тезгузарни, унинг қиёфасини бутунлай ўзгартириб юборди — Дарвоқе, Айнийнинг волидаси ҳам тезгузарлик эди.

* * *

Янги ҳаёт яшнатган Тезгузар камол топиб, унда меҳнат ва жасорат кишилари, совет кишиларининг янги авлоди яшамоқда. Кекса тезгузарликлар бахтли ҳаётнинг биринчи қалдирғочи деб муқовасига «Ленин» номи ёзилган ўша кичкинагина китобни ҳали-ҳали эслаб юришади.

И. МУҚИМОВ,
«Правда» мухбири.
Тошкент шаҳри.
(«ПРАВДА»нинг 16 апрель сони).

Фотолавҳалар

Буюк доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги юбилейини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун умумхалқ социалистик мусобақаси тобора қизимоқда. Хоразм область Хива шаҳридаги Крупская номли гилам тўқиш фабрикасининг коллективи ҳам меҳнатда ўрнак кўрсатиб ишламоқда. Суратда (чапда): илғор гилам тўқувчи Онабиби Исмоилова шогирди Ҳалима Хожиева, ўнгдаги суратда социалистик мусобақа ғолиблари Бекпошша Қурбонова ҳамда Назира Жабборова тасвирланган.

Ш. Раҳимов фотолари.

ЧКП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МУРОЖААТИ

ПРАГА, 18 апрель. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети пленумининг чехословак халқига мурожаатини тарқатди.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 17 апрелда бўлиб ўтган пленуми қарорлари, дейилади мурожаатда, Чехословакия Коммунистик партиясининг партия XIII съездида таърифлаб берилган ўз сиёсатининг асосий моҳиятини шу вақтга қадар бўлганидан кўра яхшироқ ривожлантира олишга эришишни кўзда тутади. Ривож топган етук социалистик жамиятни қуриш манфаатлари йўлида бутун халқни бирлаштиришга асосланган бу йўл партия Марказий Комитетининг ўтган йили январь ойида бўлиб ўтган пленумида яна таъкидлаб ўтилди.

Биз ўша вақтда партиямиз сиёсатининг асосий ленинча принципларини аниқ кўрсатиб берган эдик. Бу принциплар, дейилади мурожаатда, партиянинг бирлигини таъминлашдан, марксизм-ленинизмга, пролетар интернационализмига содиқ бўлишдан иборат. Биз бу принципларга ва партиянинг раҳбарлик ролини амалга оширишдаги ленинча методларга таяниб, социалистик демократияни, чех ва словакларнинг муштарак давлатимизни ривожлантиришни давом эттиришга қарор бердик. Бу давлат Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан биргаликда жаҳон социализм системасининг ажралмас қисмини ташкил этади.

Партия ва жамиятда бўлган зиддиятларни бартараф қилиш учун астойдил интилиш ва хусусан социализмни янада тараққий эттириш проблемаларини ҳал этиш истиқболлари халқларимизнинг социализм идеалларига чин кўнгилдан содиқ бўлган соғлом кучларини активлаштирди, дейди Чехословакия коммунистик партияси Марказий Комитети. Шу билан бирга, турли оппозициячи оқимлар ҳам пайдо бўлди. Бу оқимлар демократик эркинликларни суиистеъмол қилиб ва ҳар қандай сохта радикал ва иғвогарликдан иборат шиорларни илгари суриб, социалистик жамиятни ривожлантиришга эмас, балки барбод этишга қасддан интилдилар. Улар асосий кучларини, аввало, мамлакатимизда социализм қурилишининг асосий гарантияси бўлган Коммунистик партиянинг ғоявий, сиёсий ва ташкилий бирлигини аста-секин заифлаштиришга сафарбар қилдилар ва партиянинг жамиятдаги раҳбарлик ролини хавф остида қолдирдилар. Улар партиянинг актив ҳаракат қилишга бўлган қобилиятини сусайтирдилар, давлат ҳокимиятини заифлаштиришга йўл очиб бердилар ва иқтисодий тараққиётга ҳам ғоят салбий таъсир кўрсатдилар. Улар баъзи публицистларнинг актив ёрдами билан Коммунистик партиянинг кучларига, унинг ҳозирги проблемаларни ҳал этиш қобилиятига ишончсизлик туғдиришга ва ниҳоят, социализмни беобрў қилишга интилдилар.

Ана шундай бузилиб айниш процесси советларга қарши эҳтиросларни ва миллатчилик эҳтиросларини авж олдириш билан тугалланди.

Марказий Комитет ўтган йили бу аҳволни бир неча бор муҳокама қилди, Марказий Комитет май Пленумида эса, ўнг кучлар томонидан жиддий хавф пайдо бўлганлигига алоҳида эътиборни жалб этди. Ўнг кучлар туғдирган хавф бизни ҳукумат можаросига олиб келиши мумкин эди. Аммо Марказий Комитет ўз қарорларини амалга ошириш учун барча имконият ва воситалардан фойдалана олмади, шунингдек партиянинг маъқуллаган сиёсий йўлини ўтказишни таъминлай олмади.

Мурожаатда қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: аҳволни мустаҳкамлашга эришиб бўлмади. Иш шу даражагача бориб етдики, янгидан-янги сиёсий тангликлар пайдо бўлди. Бу тангликлар партиянинг кучларинигина эмас, балки доим кескин, бесаранжом ва умум ишончсизлик вазиятида бўлган бутун жамиятимизнинг ҳам кучларини қақшатиб қўйди. Кейинги ҳафталардаги воқеаларнинг боришига тоқат қилиб бўлмайдиган ана шу муҳитни чуқурлаштирди, холос.

Биз, дейди ЧКП Марказий Комитети, бундай аҳволга бундан буён тоқат қилиш мумкин эмас, деб ҳисоблаймиз. Партия ўтган йилнинг бошида халқ олдига қўйган ва ноябрь резолюциясида яна конкрет шаклда баён қилган бевосита мақсадларини амалга ошириши керак экан, шунинг учун тўғри қарорлардан қатъий ҳаракатларга ўтиш зарур.

Аҳволни тўғрилашнинг биринчи шарти шуки, аввало, партия раҳбарлигини ишлашга тамомила қобилиятли раҳбарликка айлантириш, оперативчиликни кучайтириш керак ва бу раҳбарликда кучларни шундай қайта гуруҳлаш керакки, торроқ доирада бўлган ва коллектив суратда ишлайдиган органда унинг ҳар бир аъзосининг тажрибаси, қобилияти ва ғайратидан энг кўп даражада фойдаланилсин. Марказий Комитет Президиуми партиянинг раҳбарлигида ташкилий ва персонал жиҳатдан янги ўзгартишлар киритишни таклиф этганида ана шунга асосланди.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми Г. Гусак ЧКП Марказий Комитетининг янги Биринчи секретари қилиб сайланганлигини хабар қилиб, қуйидагиларни айтади: Г. Гусакнинг партия сиёсатини амалга ошириш учун принципиал ва изчиллик билан кураш олиб бораётганлиги, пролетар интернационализми принципларига садоқати партиянинг ўз раҳбар арбоблари олдига қўяётган талабларига мосдир.

Мурожаатнинг охирида бундай дейилади:

Биз январь ойидан кейин ўтказиб келинаётган ва партиянинг программ ҳужжатларида, асосан ноябрь резолюциясида баён қилинган сиёсий йўлни амалга оширишга қатъий қарор берганмиз. Биз сиёсий икки юзламаликни ва ишчилар синфининг жанговар авангарди бўлмиш партиянинг ленинча характерини ревизия қилиш йўлидаги интилишни рад этамиз. Биз иккиланиш, ён бериш ва ёт идеологияни баҳам кўриш йўли билан эмас, балки принципиал ва қатъий раҳбарлик қилиш йўли билан халқимизнинг Коммунистик партияга бўлган ишончини мустаҳкамлаймиз, ҳаётимизни ишончсизлик муҳитидан аста-секин халос қиламиз, социалистик жамиятнинг бирлиги ва тараққиётини таъмин этамиз. Биз давлат ҳокимиятининг асосий бўғинларини мустаҳкамлаш билан меҳнаткаш халқ ҳокимиятини мустаҳкамлаган бўламиз.

Биз ўз ватанимизни бундан буён тараққиёт йўлидан олиб боришга қатъий қарор берганмиз ва Совет Иттифоқи билан ҳамда бошқа социалистик давлатлар билан мустаҳкам иттифоққа таяниб, ватанимизнинг тинч истиқболини таъминлашга астойдил аҳд қилганмиз.

Биз ишчиларимиз ва деҳқонларимизга, зиёлиларнинг ва бошқа ҳамма социал табақаларнинг вакилларига, ёшларимизга, миллий фронтнинг ҳамма ташкилотларига, чехословак касаба союз ҳаракатининг барча аъзоларига мурожаат қилиб, уларни Коммунистик партиянинг халқларимизнинг келгусида бахтли ва осойишта ҳаёт кечиришини таъминлашга қаратилган ана шу ижобий тадбирларини қўллаб-қувватлашга астойдил даъват этамиз.

Гражданларимизнинг ғоят кўпчилиги бизни тушунишларига ва Чехословакия Коммунистик партиясининг сиёсатини амалга оширишда уни тўла равишда қўллаб-қувватлашига ишонамиз.

Г. ГУСАК
ЧКП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Доктор Густав Гусак 1913 йил 10 январда Братиславада камбағал деҳқон оиласида туғилди, Братиславадаги реаль гимназияда ўқиди ва 1933 йилда бу гимназияни тамомлаб чиқди. Шундан кейин Братиславадаги Коменский номидаги университетнинг юридик факультетида ўқиди ва 1937 йилда бу ерда ҳуқуқ доктори даражасини олди. Ўқиб турган вақтида заводда ҳам ишлади. Шундан кейин адвокат ёрдамчиси бўлди.

Г. Гусак 16 ёшидан бошлаб коммунистик ҳаракатда актив қатнашади, 1929-йилда комсомолга, 1933 йилда эса ЧКП сафига кирди. Даставвал ёшлар ва студентлар ўртасида ишлади. Братислава студентлари партия ташкилотининг раҳбари бўлди, социалистик академиклар жамиятида, словак студентлари союзида ишлади, журналистика фаолияти билан шуғулланди, СССР билан маданий ва иқтисодий алоқалар жамиятининг аъзоси ва 1937 йилдан бошлаб бу жамиятнинг секретари бўлди. 30 йилларда Словакиядаги коммунистик ҳаракатда актив қатнашди, публицистика ва бошқа ишлар билан шуғулланди.

Ҳукумат 1938 йилда Чехословакия Коммунистик партиясини тарқатиб юбориш тўғрисида қарор қабул қилганидан кейин, Г. Гусак Словакия Коммунистик партиясининг яширин ташкилотларида ишлади. Коммунистик фаолияти учун кўп марта турмага қамадилар.

1943 йилда Карел Шмидке ва Ладислав Новомеский билан биргаликда Г. Гусак Словакия нолегал коммунистик партияси (Словакия Компартиясининг яширин шароитда иш олиб борган 5-Марказий Комитети) раҳбарлигига, 1943 йил декабрь ойидан бошлаб, Словакия нолегал миллий кенгаши раҳбарлигига кирди. У ана шу раҳбар органларда бошқа кишилар билан биргаликда словакия халқ қўзғолонини тайёрлади.

Г. Гусак шу қўзғолон вақтида Словакия Миллий Кенгаши Раисининг ўринбосари ва ички ишлар масалалари билан шуғулланувчи вакил бўлди.

Бирлашган съездда Словакия Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Словакия Компартияси Марказий Комитети президиумининг аъзоси ва партия Раисининг ўринбосари қилиб сайланди. Г. Гусак шу даврда «Нове слово» журналини чиқарди.

Г. Гусак словакия халқ қўзғолони даврида бўлганидек, озод қилинган территорияда ҳам давлат ва партия лавозимларини эгаллади. 1945 йил март ойида Москвада ўтказилган Совет—Чехословак музокараларида қатнашди.

Г. Гусак 1945 йил апрель ойида ЧКП Марказий Комитетининг аъзоси бўлди. 1945 йилнинг куз фаслида уни миллат мажлиси ва Словакия Миллий Кенгашининг депутати қилиб сайладилар. 1945 йил сентябрь ойидан бошлаб 1946 йилнинг август ойигача Словакия Миллий Кенгашининг транспорт ва техника масалалари билан шуғулланувчи вакили бўлди. Г. Гусак 1946 йил август ойидан 1950 йил май ойигача Словакия вакиллар корпусининг раиси бўлди, қишлоқ хўжалиги ва таъминот масалалари билан шуғулланувчи бошқармаларга, Черков ишлари билан шуғулланувчи бошқармага ҳам бир қанча вақт раҳбарлик қилди. Словакияда СССР дўстлари союзининг раиси бўлди.

1950 йилда Г. Гусак асоссиз айблар билан ЧКП Марказий Комитети, Словакия Компартияси Марказий Комитети президиуми ва секретариати составидан чиқарилди, вакиллар корпуси раиси лавозимидан маҳрум этилди. 1951 йилда эса репрессия қилинди. 1960 йилда Г. Гусак умумий амнистия асосида қамоқдан озод қилинди ва ишлаш учун Братиславадаги қурилиш бошқармасига юборилди. Г. Гусак 1963 йилда тамомила оқланди ва партия сафида қолдирилди. Г. Гусак 1963—1968 йилларда Братиславадаги Словакия фанлар академияси давлат ва ҳуқуқ институтининг илмий ходими бўлиб ишлади ва 1966 йилда бу ерда тарих фанлари кандидати номини олиш учун диссертация ёқлади.

Г. Гусак 1968 йил апрель ойидан бошлаб Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукумати раисининг ўринбосари лавозимини эгаллади. Словакия Компартиясининг 1968 йил август ойида бўлиб ўтган фавқулодда съездида уни Словакия Компартияси Марказий Комитетининг, Марказий Комитет президиумининг аъзоси, секретариатининг аъзоси ва Словакия Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари қилиб сайладилар. Г. Гусак 1968 йилдан буён ЧКП Марказий Комитети, Марказий Комитет президиумининг аъзоси, сўнгра эса ЧКП Марказий Комитети Президиуми ижроия комитетининг аъзосидир. 1968 йилнинг сентябрь ойида Словакия Миллий Кенгашининг депутати қилиб сайланди. ЧКП Марказий Комитетининг 1969 йил 17 апрелда бўлиб ўтган пленумида Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари қилиб сайланди.

Густав Гусак студентлик йилларидаёқ публицистика билан шуғулланиб келмоқда. У 1948 йилда «Словакияда деҳқонлар масаласи тўғрисида» деган тадқиқотини, «Истиқбол учун кураш» китобини чиқарди. 1964 йилда «Словакия халқ қўзғолони тўғрисидаги ҳужжатлар» китобини ёзди.

Г. Гусак Чехословакия ва чет элларнинг кўпгина орден ҳамда медаллари — Биринчи даражали словак халқ қўзғолони ордени, Чехословак ҳарбий крести, Чехословакиянинг «Хизматлари учун» медали билан, 1948 йил 25 февралда биринчи даражали орден билан, «Ватан уруши партизанига» номли биринчи даражали Совет медали билан, Польшанинг биринчи даражали «Полонна реститута» ордени билан, Югославиянинг «Халқ олдидаги хизматлари учун» деган биринчи даражали ордени билан ва бошқа орден ҳамда медаллар билан мукофотланди.

Словакиянинг «Правда» газетасидан, Братислава. (ТАСС).

ЧКП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ СОСТАВИ

ПРАГА, 18 апрель. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги хабар беради: Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 17 апрелда бўлиб ўтган Пленуми ЧКП Марказий Комитети президиумининг шу вақтгача иш кўриб келган ижроия комитетини ЧКП Марказий Комитети президиумининг таклифи билан тугатишга қарор қилди ва 11 кишидан иборат президиумни сайлади.

В. Биляк, П. Цолотка, О. Черник, А. Дубчек, Э. Эрбан, Г. Гусак, Я. Пиллер, Ш. Садовский, Л. Свобода, Л. Штроугал ва К. Полачек Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети президиумининг аъзолари қилиб сайланди.

Марказий Комитет «Руде право» газетасининг ҳозирги бош редактори И. Секеранинг вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги илтимосини қондирди ва М. Мошни бош редактор этиб тайинлади.

Г. ГУСАК ЧССР МУДОФАА КЕНГАШИНИНГ РАИСИ

ПРАГА, 18 апрель. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги хабар беради: Чехословакия Социалистик Республикасининг президенти Л. Свобода А. Дубчекни давлат мудофаа кенгашининг раиси ва аъзоси вазифаларидан озод қилди ҳамда Г. Гусакни мудофаа кенгашининг раиси лавозимига тайинлади.

ЧКП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

ПРАГА, 19 апрель. (ТАСС). ЧКП Марказий Комитети пленумининг 17 апрелда қабул қилинган қарори бугун газеталарда эълон қилинди.

Чехословакия Коммунистик партияси, дейилади қарорда, социализм қурилишининг ҳамма амалий масалаларини халқнинг актив иштироки билан ва унинг бахт-саодати йўлида ҳал қилишни Чехословакия халқи олдидаги энг муҳим бурчи деб ҳисоблайди.

ЧКП Марказий Комитети шунга аминдирки, партия ҳаётини мустаҳкамлаш, жамиятда унинг раҳбарлигини кучайтириш ва унинг раҳбарлик ролини ошириш энг асосий масаладир. Партия программасининг қанчалик тезлик билан амалга оширилиши ана шу вазифанинг ҳал этилишига боғлиқ. Шунинг учун ҳам Марказий Комитетнинг яқин вақт ичида бўладиган пленуми партия сиёсатининг барча асосий масалаларини муҳокама қилади.

Қарорда айтиладики, ЧКП Марказий Комитетининг пленуми ЧКП Марказий Комитети Президиумининг 1969 йил 2 апрелдаги баёнотини маъқуллади.

Пленум А. Дубчекнинг ЧКП Марказий Комитетининг Биринчи секретари вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги илтимосини қондирди, уни Марказий Комитет Секретариати аъзолиги вазифасидан ҳам озод қилди ҳамда Миллий фронт Марказий Комитетига Федерал кенгаш Раиси вазифасига А. Дубчекнинг номзодини кўрсатишни тавсия қилди.

Пленум П. Цолотконинг Федерал кенгаш Раиси вазифасидан озод қилинишига розилик билдирди ва Чехословакия Социалистик Республикасининг Президентига П. Цолотконни Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукумати Раисининг биринчи ўринбосари лавозимига тайинлашни тавсия қилди.

Қарорнинг охирида шу нарса айтиладики, ҳозирги вазиятнинг мураккаблиги ва Чехословакия Социалистик Республикасида партия ва социализмнинг бундан кейинги тақдири учун, 1968 йил январь ойида бошланган сиёсатни амалга ошириш учун ЧКП Марказий Комитетининг масъул эканлиги раҳбарлик ва бутун партия кучлари эндиликда ҳозиргача қабул қилинган барча тадбирларнинг амалга оширилишини таъминлашга ва партиянинг шу яқин давр учун белгиланган программасини изчил бажаришга қаратилмоғи кераклигини талаб қилади.

Турли мамлакатларда

НАВБАТДАГИ ИҒВОГАРЛИК

ҚОҲИРА, 18 апрель. (ТАСС). Исроил экстремистлари Сувайш канали районида ҳарбий иғвогарликларини давом эттирмоқда.

Бирлашган Араб Республикаси қуролли кучлари олий қўмондонлигининг Қоҳира радиоси орқали эшиттирилган ахборотида маълум қилинадики, кеча маҳаллий вақт билан соат 17 дан 30 минут ўтганда Исроил артиллерияси жанубдаги Аччиқкўл районидан то шимолдаги Ал—Кантара шаҳригача Сувайш каналининг қарийб ҳамма бўйидаги Миср позицияларига қарата ўт очган.

●

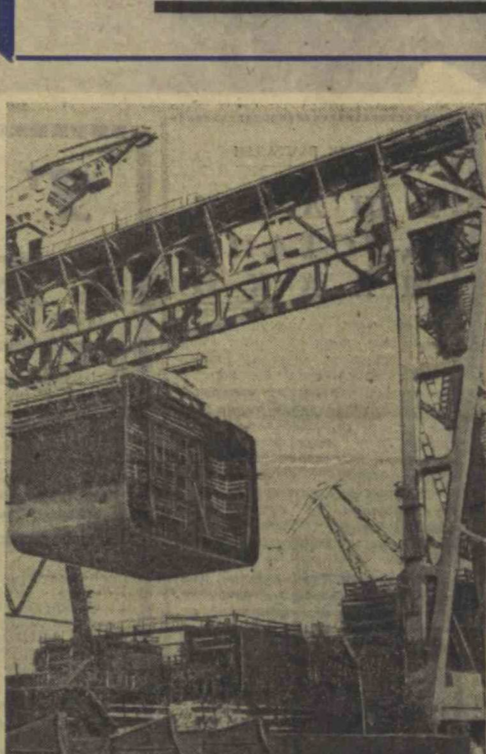

Польша кема устахоналарининг тарихи Совет Иттифоқи билан чамбарчас боғланган. Улар СССРнинг техникавий ёрдами билан тикланган ва кенгайтирилган эди. Ҳозир эса Совет Иттифоқи Польша Халқ Республикаси кемасозлик саноатининг энг йирик харидори ҳисобланади. Урушдан кейинги давр ичида СССРнинг буюртмаси билан Гдин, Гданьск ва Шчецинда 350 дан ортиқ савдо ва балиқ овлаш кемалари қуриб берилди. Суратда: Гдиндаги Париж Коммунаси номли кема устахонасида йиғув пайти. ЦАФ—ТАСС фотоси.

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

«ГУЛЛИВЕР» ИСТЕЪФОГА ЧИҚМОҚЧИ

Шу йилнинг январида Туркия пойтахтидаги Ўрташарқ техника университети ҳовлисида Америка элчиси Роберт Комернинг машинасининг ёниб кетгани ҳеч кимни ажаблантирмади. Апрель ойининг бошларида президент Никсон элчининг истеъфога чиқишини рад қилмагани ҳам ҳеч кимни ҳайрон қолдиргани йўқ. Аксинча, буни «ўз вақтида қилингач» ва «Жонсон қилган хатоликни тузатувчи» қадам деб билишди.

Комерни 1968 йил ноябрида АҚШнинг Туркиядаги элчихонасига бошлиқ этиб тайинланган кунда Туркия жамоатчилиги норозилик билдиргани ҳозирда ҳам ҳамманинг ёдида. Янги элчи ҳали самолётдан тушиб улгурмасданоқ ўзи кутган «Туркияга хуш келибсиз!» ўрнига «Уйингизга жўнаб қолинг!», «Вьетнам жаллоди учун турк тупроғида жой йўқ!» ва бошқа шунга ўхшаш шиорларга кўзи тушди. АҚШ дипломатик ваколатхонаси бошлиғининг фаолияти бу мамлакатда ана шундай бошланди.

[illegible] Разведка Бошқармаси хизматида бўлди, [illegible] Жанубий Вьетнам аҳолисини «тинчлантириш» программасини амалга ошириш мақсадида Жанубий Вьетнамда ишлади. Турк газетаси «Оқшом» — Жанубий-Шарқий Осиёда элчи шундай активлик кўрсатдики, «ўлжаларини» ваҳшийларча қийноқларга солганлиги учун қонхўр деб ном олди», деб ёзган эди.

Анқара Сайгон эмас, уйлар ёндирилсин ва «бўйсунмовчилар» нинг барчасини ўлдириш керак деган буйруқ бериб, турк қишлоқларига солдатлар бўлинмасини вертолётларда юбориша олмади. Комер ўзининг аввалги одатларидан воз кечолмасди, лекин муҳитни ҳисобга олиб, ундай қилишга журъат этолмади. У Туркияда «тинчлантириш» ни бошқача йўл билан амалга оширишни олдига мақсад қилиб қўйди. Янги элчи Анқарада бори-йўғи тўрт ой ишлади. «Бироқ, — деб ёзади турк «Тасвир» газетаси, — у ана шу вақт ичида турк халқининг ва жамоатчиликнинг ҳис-туйғу, фикри билан ҳисоблашмаган ҳолда бир қанча ўйланмаган ишлар қилди ҳамда баёнотлар берди».

Ҳаммасидан ҳам 6-флот денгизчилари — «бечора америкалик йигитлар»ни Туркияда хунук қизлар гул билан кутиб олишлари, норозилик намойишлари унга ёқмасди. «Чидай олмайман! Тинчлантирилсин!», — дерди. Комер одатича ва Туркия ҳукуматига норозилик билдирарди, жаноб элчи мамлакатда «тартиб ўрнатиш» учун Америка ҳарбий хизматчилари сонини кўпайтиришни таклиф қиларди. Шундан сўнг у мамлакатни Шимолий Атлантик блокида [illegible] ида: «Пушт, бўлмасам босиб кетаман» деб ўтканчиларга ўшқирарди. У «пўшт, бўлмасам...» деб Туркияда ҳам қичқиришни тўхтатмади.

Комернинг ўзими ёки Вашингтонми қайси бирларининг олдин ҳушига келгани аниқ маълум эмас. Бироқ, шу нарса равшанки, Оқ уй элчининг истеъфосини қабул қилган. Ҳайдаб юборишларни кутиб ўтирмасдан, ўз вақтида бўшаб кетганга не етсин.

А. ПРАВОВ, АПН.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

9.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 10.00 — **Болалар учун мультфильм.** 10.10 — **«Ўйлаб топ»,** 20.40 — **«Олтин туфли қиссаси»** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 11.55 — **Болалар учун телетеатр. Мустай Карим, «Оила қувончи».** 12.55 — **«Чорвадорлар учун эшиттириш»** (қозоқ тилида), 13.55 — **Буни ҳар ким билиши керак.** 16.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 17.00 — **Болалар учун мультфильм.** 17.20 — **«Ахборот»** информацион программаси.

Ўзбек тилида: 17.50 — **Ўн минут музика.** 18.00 — **Ўткир зеҳнлилар мушоираси.** 19.30 — **«Ахборот»** информацион программаси. 20.00 — **«Оноре де Бальзакнинг хатоси»** (бадиий фильм). 21.40 — **Ўзбекистон санъат усталари. Тўхтасин ЖАЛИЛОВ.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
Москва кўрсатади
УЧИНЧИ ПРОГРАММА
Фрунзе кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 20/IV да **Чио-чио-сан** (кундузи), **Тўй кунида** (кечқурун). 21/IV да **Чио-чио-сан.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/IV да **Бўрон қуши** (кундуз ва кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 20/IV да **Жон қизлар.** 21/IV да **Бағри тош.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/IV да **Учинчи орзу.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 20 апрелда 7-10 синф мактаб ўқувчилари учун музикали лекторий абонементи—2, олтинчи концерт-лекция **ЛЕНИН ВА МУЗИКА.** Лектор — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, музикашунос Тавур ЖУМАЕВ.

Концерт-лекция кундуз соат 2 да бошланади.

КИНО

Қоҳира 30 йилларда — САНЪАТ САРОЙИ. «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

Альтон тутқинлари — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Қўлга тушмас қасоскорларнинг янги саргузаштлари (эрталаб соат 9.45, 11.30 ва кеч 6.45 минутларда), **Ленин 1918 йилда** (кундуз соат 1.15 минутда) — САНЪАТ САРОЙИ.

Чангда қолган гул — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Ака-ука Карамазовлар — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениеси Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Иброҳим Мўминович Мўминовга акаси профессор

Муса Мўминович МУМИНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Самарқанд Давлат университети ректорати, партия, касаба союз ташкилотлари университет профессори

Муса МУМИНОВИЧ МУМИНОВ

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор этади.

БИЛАСИЗМИ?

● Амазонка қирғоғида ўсадиган рафия пальмасининг япроғи жаҳонда энг йирик ҳисобланади. Пальма япроғининг узунлиги 22 метр, эни эса 8 метр келади. Унинг биттагина япроғи остида ўнта одам бемалол яширина олади.

● Жаҳондаги энг катта гул Ява оролида ўсадиган раффлезия гулидир. Раффлезиянинг беш япроқли қалин қизил гули доғлар билан қопланган бўлиб худди гиламга ўхшайди. Унинг катталиги диаметри бўйлаб бир ярим метргача бўлади. Шуниси қизиқки, раффлезиянинг ўзи тропик дарахтлар илдизидан ҳаёт олади. Унинг гули дарахт пўстлоғи остидан худди ғунчадек униб чиқади ва кейинчалик баҳайбат гилам-гулга айланади.

● Тўпгуллар ичида энг йириги Жанубий Осиё талипот пальмасининг гулидир. Пальма умрида бир мартагина гуллайди. Унинг тўпгули узунасига ўн тўрт, энига эса ўн икки метрча келади. Талипот пальмасининг ўзи ҳам жуда секин — йилига ярим метрдан ўсиб, қирқ йилда йигирма метрга етади...

● Дунёдаги энг баланд дарахт мангу яшил секвайядир. Унинг баландлиги 140 метр, йўғонлиги эса 9 метр келади. Игна барглн бу дарахт Шимолий Америкада ўсади.

● Мевалар ичида энг йириги Сейшель пальмасининг ёнғоғидир. Бу дарахт фақатгина Сейшель оролида учрайди. Ҳар бир пальма йилига тахминан ўттизтача ёнғоқ тугади. Ҳар бир ёнғоқнинг оғирлиги эса йигирма беш килограммдан кам бўлмайди, улар ўн йил ичида пишиб етилади. Сейшель пальмасининг ўзи эса саккиз юз йилгача умр кўради.

«Неделя»дан.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336543. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337604. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 333142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ Б. — 94. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 02924.